

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Економічний факультет
(назва інституту, факультету)

Кафедра обліку і оподаткування
(повна назва кафедри)

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Бакалавр
(освітній рівень)

на тему: Облік, аудит та економічний аналіз поточних зобов’язань підприємства

Виконав: студент 4 курсу, групи ОО-42
напряму підготовки (спеціальності)
071 Облік і оподаткування
(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Демидюк В.В.
(прізвище та ініціали студента)

Керівник Пилипів Н.І.
(прізвище та ініціали)

Рецензент Максимів Ю.В.
(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2021р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет Економічний
Кафедра Обліку і оподаткування
Освітній рівень “бакалавр”
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ім'я, по батькові)

“12” жовтня 2020 р.

З А В Д А Н Н Я

на дипломну роботу студентки

Демидюк Вікторії Василівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Облік, аудит та економічний аналіз поточних зобов'язань підприємства

керівник роботи: д.е.н. проф. Пилипів Надія Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Перелік питань, які потрібно розробити: Економічна сутність зобов'язань та місце поточних зобов'язань в їх структурі; Класифікація нормативного забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов'язаннями; Нормативно-правове регулювання обліку, аудиту і аналізу; Особливості організації обліку поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"; Методичні аспекти обліку поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"; Удосконалення обліку поточних зобов'язань в умовах застосування інформаційних систем і технологій ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"; Організація і методика аудиту; Аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань; Поточні зобов'язання як об'єкт аналізу платоспроможності підприємства.

3. Дата видачі завдання 13.10.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ І АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	19.02.2021 р.	Виконано
2	РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРАТ "УКРПІКТИЛІСПРОМ"	16.03.2021 р.	Виконано
3	РОЗДІЛ 3 АУДИТ ТА АНАЛІЗ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРАТ "УКРПІКТИЛІСПРОМ"	16.04.2021 р.	Виконано

Студент

(підпис)

Демидюк В.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Пилипів Н.І.
(прізвище та ініціали)

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Кафедра обліку і аудиту

ВІДГУК

наукового керівника на бакалаврську роботу студента

Демидюк Вікторії Василівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему: “ Облік, аудит та економічний аналіз поточних зобов'язань підприємства ”

Діяльність суб'єктів господарювання зазвичай пов'язана з розрахунковими операціями, що зумовлюють появу зобов'язань. Зобов'язання визначаються як залучення коштів із сторонніх джерел, що дозволяють масштабувати виробничу діяльність, сприяючи покращенню фінансових результатів, а отже, й збільшення власного капіталу. Разом з тим у сучасних умовах господарювання, надмірна кількість залученого капіталу може негативно вплинути на платоспроможність підприємства та навіть довести до банкрутства. Тому, суб'єкт господарювання ставить такі питання, щодо доцільності та виникнення заборгованості, прострочення термінів їх погашення та включення заборгованості до складу безнадійної, об'єктивного та дійсного відображення в бухгалтерському обліку і звітності, здійснення контролю за виникненням і погашенням зобов'язань.

Метою написання дипломної роботи є підтвердження організаційних і методичних положень, у тому числі покращення практичних рекомендацій, для того щоб, удосконалити облік, аудит та аналіз поточних зобов'язань в теперішніх умовах господарювання.

У першому розділі “Теоретичні основи обліку, аудиту і аналізу поточних зобов'язань ” розкрито облікову сутність поточних зобов'язань підприємства та їх нормативну регламентацію. У другому розділі “організаційно-методичні аспекти обліку поточних зобов'язань ПРАТ “УКРПКТІЛІСПРОМ” систематизовано методичні засади обліку поточних зобов'язань підприємства, оперативна реєстрація та фінансовий облік поточних зобов'язань. У третьому

розділі “Аудит та аналіз поточних зобов’язань ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" аналізується характеру динаміки зміни та структури поточних зобов’язань у розрізі оптимізації показників операційної діяльності підприємства.

Недоліком роботи є те, що автор недостатню увагу приділив удосконаленню обліку та контролю поточних зобов’язань підприємства.

Загальний висновок: бакалаврська робота Демидюк Вікторії Василівни на тему “Облік, аудит та економічний аналіз поточних зобов’язань підприємства” виконана відповідно до вимог, які ставляться до такого виду наукових робіт, допускається до захисту з позитивною оцінкою, а її автор заслуговує на присвоєння першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування".

Науковий керівник
д.е.н., професор

Пилипів Н.І.

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу студентки групи ОО-42

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника”

Демидюк Вікторії Василівни

на тему: **“Облік, аудит та економічний аналіз поточних зобов’язань підприємства”**

Діяльність суб’єктів господарювання зазвичай пов’язана з розрахунковими операціями, що зумовлюють появу зобов’язань. У сучасних умовах господарювання, надмірна кількість залученого капіталу може негативно вплинути на платоспроможність підприємства та навіть довести до банкрутства. Тому суб’єкт господарювання повинен володіти якісною, своєчасною і аналітичною обліковою інформацією про поточні зобов’язання підприємства й здійснювати контроль і аналіз їх стану. Саме на вирішення проблем обліку, аудиту та економічного аналізу поточних зобов’язань спрямоване дослідження Демидюк Вікторії Василівни.

У дипломній роботі Демидюк Вікторія Василівна дослідила теоретичні основи обліку, аудиту і аналізу поточних зобов’язань, також автор вивчила організаційно-методичні аспекти обліку поточних зобов’язань ПрАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ”. Автором зроблені спроби описати порядок аудиту та аналізу поточних зобов’язань ПрАТ “УКРПІКТИЛІСПРОМ”.

Бакалаврська робота Демидюк Вікторії Василівни не є глибоким науковим дослідженням. Серед низки зауважень необхідно звернути увагу на поверхневість висвітлення особливостей обліку поточних зобов’язань досліджуваного підприємства; неповноту проведення аналізу поточних зобов’язань підприємства; деякі неточності в трактуванні показників, які використовують в процесі аналізу; наявне дублювання матеріалу по тексту дипломної та непослідовне розкриття об’єкта дослідження; студентка переважно використовує матеріал з навчальної літератури, наявні некоректні посилання, недостатньо уваги приділено аналізу наукових праць сучасних

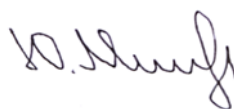
вчених-економістів, також наявні орфографічні й стилістичні помилки.

Водночас зазначені зауваження не змінюють загальної позитивної оцінки бакалаврської роботи. Отже, бакалаврська робота Демидюк Вікторії Василівни на тему “Облік, аудит та економічний аналіз поточних зобов’язань підприємства” є завершеним й самостійно проведеним дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам до такого типу робіт та рекомендована до захисту в ЕК з позитивною оцінкою, а його автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку і оподаткування

ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

Ю.В. Максимів

Зміст

Вступ.....	2
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ І АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	4
1.1.Економічна сутність зобов'язань та місце поточних зобов'язань в їх структурі.....	4
1.2 Класифікація нормативного забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов'язаннями	11
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аудиту і аналізу.	17
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"	23
2.1. Особливості організації обліку поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"	23
2.2 Методичні аспекти обліку поточних зобов'язань ПРАТ «УКРПКТІЛІСПРОМ».....	29
2.3. Удосконалення обліку поточних зобов'язань в умовах застосування інформаційних систем і технологій ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"	31
РОЗДІЛ 3 АУДИТ ТА АНАЛІЗ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"	37
3.1. Організація і методика аудиту.....	37
3.2. Аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань	42
3.3. Поточні зобов'язання як об'єкт аналізу платоспроможності підприємства ..	49
Висновок.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56

Вступ

Актуальність. Діяльність суб'єктів господарювання зазвичай пов'язана з розрахунковими операціями, що зумовлюють появу зобов'язань. Зобов'язання визначаються як залучення коштів із сторонніх джерел, що дозволяють масштабувати виробничу діяльність, сприяючи покращенню фінансових результатів, а отже, й збільшенню власного капіталу. Разом з тим у сучасних умовах господарювання, надмірна кількість залученого капіталу може негативно вплинути на платоспроможність підприємства та навіть довести до банкрутства. Тому, суб'єкт господарювання ставить такі питання, щодо доцільності та виникнення заборгованості, прострочення термінів їх погашення та включення заборгованості до складу безнадійної, об'єктивного та дійсного відображення в бухгалтерському обліку і звітності, здійснення контролю за виникненням і погашенням зобов'язань.

Метою написання дипломної роботи є підтвердження організаційних і методичних положень, у тому числі покращення практичних рекомендацій, для того щоб, удосконалити облік, аудиту та аналіз поточних зобов'язань в теперішніх умовах господарювання.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі визначено наступні **завдання:**

- дослідити економічну сутність зобов'язань та визначити місце поточних зобов'язань в їх структурі;
- удосконалити та класифікувати нормативні забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов'язаннями
- обґрунтувати аспекти обліку поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ";
- визначити нормативно-правове регулювання обліку, аудиту і аналізу.
- визначити особливості організації обліку поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ";
- удосконалити облік поточних зобов'язань в умовах застосування інформаційних систем і технологій ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

- дослідити організацію і методику аудиту;
- описати аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань;
- проаналізувати поточні зобов'язання як об'єкт аналізу платоспроможності підприємства.

Об'єктом дослідження є розрахункові взаємозв'язки підприємств з іншими його суб'єктами господарювання, які спонукають до появи поточних зобов'язань.

Предметом дослідження є особливості та функції організації та методики обліку, аудиту та аналізу поточних зобов'язань на ПРАТ "УКРПІКТИЛІСПРОМ".

Методи дослідження. Щоб досягнути визначеної мети в процесах ознайомлення, дослідження та вивчення використовувалися положення економічної теорії, у тому числі комплекс загальнонаукових та професійні методи дослідження, а саме: узагальнення теоретичних аспектів, аналізу та синтезу, історичного аналізу, моделювання та формалізації, порівняльного аналізу, узагальнення, графічний та ін.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України та нормативні документи обліку, аудиту та аналізу поточних зобов'язань, праці вітчизняних і зарубіжних науковців, інтернет ресурси, теоретичні та практичні відомості досліджуваного суб'єкта господарювання. Однак подані пропозиції можуть застосовуватися, так і в інших вітчизняних підприємствах.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ І АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

1.1.Економічна сутність зобов'язань та місце поточних зобов'язань в їх структурі.

Початковий капітал підприємства коли воно ще на етапі створення, воно складається з майна і коштів внесених засновниками. Тому цей капітал називається власний капітал. Якщо суб'єкт господарювання використовує лише власний капітал, в майбутній своїй діяльності цей суб'єкт буде вважатися незалежним і стійким. Але можливості збільшення масштабів виробництва можливо будуть обмеженими, через те що власні ресурси не можуть забезпечувати вічно постійний ріст обсягів.

Якщо підприємство застосовуватиме, крім власного, ще залучений капітал, тому є можливість розширити діяльність підприємства, і прибутковість підприємства буде зростати, а отже й збільшення власного капіталу. Тобто використання залученого капіталу сприятиме зростанню виробництва, розширенню його відтворювальної функції та збільшенню прибутку суб'єкта господарювання.

Залучений капітал ще називають джерела утворення майна, чужий капітал щодо власників. Тому за своєю суттю це є об'єднана назва джерел засобів, що залучені на певний період і в подальшому підлягатимуть поверненню в тій чи іншій формі. Тобто у підприємства виникає заборгованість. У системі обліку відокремлюють власний капітал та залучений капітал[1].

Відповідно до НП(С)БО 11 Зобов'язання- це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди[2].

Дослідження зобов'язань походить ще за античності. Римляни формували зобов'язання як категорію, що описує випадки, коли особа перед іншою особою має юридичний обов'язок і відповідає за можливе невиконання зобов'язань.

Визначення зобов'язання правових пут, що відповідає правам нашої держави примушують виконувати все те. Це визначення зобов'язань не могло бути випадковим, тому що у Законах міститься норма, що означає якщо дебітор неспроможний сплатити заборгованість, потім був покараний.

Відомий ще за давніх часів римський юрист Павло тлумачив, щоб предмет зробити своєю власністю і зобов'язання в цьому не полягає, а щоб в тому співвідношенні зв'язати перед нами іншу особу, щоб нам вона щось зробила та надала. Таким чином, юристи акцентувалися на встановленні рис зобов'язання якими є скутість та зв'язаність. Зв'язаність починає проявлятися у майновій відповідальності боржника згідно із зобов'язаннями. У джерелах права не має чіткого відокремлення прав на зобов'язальні та речові, але проте можна прийняти, що такий розподіл майнових прав.

Якщо у наявності господарські засоби, важливим є те що, господарська діяльність і їх придбання може здійснюватися за рахунок капіталу. Коли створюється підприємство то його капітал сформований за рахунки майна та коштів, які внесли засновники, і становлять власний капітал підприємств. В наступних своїх діяльностях цей суб'єкт може використовувати тільки власний капітал, і тому його вважають найстійкішим та незалежним. Але його можливість для того щоб розширити масштаби виробництва будуть обмеженими, тому що ці ресурси власні не можуть забезпечувати залучення активів. Тому, є проблема в пошуку джерел фінансування. До них належать, запаси, залучені на договірних засадах (кредити, аванси). Гроші, які залишаються в руках підприємства (кошти, щоб сплачувати податки[3].

Кошти, які постачальникам не повертають та кредиторам іншим.

Залученні кошти цих джерел, без огляду на недоліки (за них потрібно платити і ця плата значною мірою залежить від коливань кон'юнктури фінансового ринку; процедура залучення цих ресурсів є складною; зменшується фінансова стійкість і є складною; зменшується фінансова стійкість і незалежність підприємства; є ризик втратити платоспроможність), дає можливість розширювати господарську діяльність підприємства за рахунок позикових засобів, забезпечуючи при цьому

зростання 11 прибутковості підприємства, а отже, самозростання власного капіталу. Це означає, що збільшення обсягів залученого капіталу, розвиток грошово-кредитних відносин сприяють зростанню виробництва, розширенню його відтворювальної функції та збагаченню власників суб'єкта господарювання.

Основні твердження щодо зобов'язань узагальнено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Основні твердження про зобов'язання

Твердження	Коротка характеристика
Передача права власності відбувається в той час, коли організація визнає зобов'язання.	Тут необхідно звернути увагу на такі три важливі особливості зобов'язань: - повійну природу – для виникнення зобов'язань потрібна участь мінімум 2-х сторін; - договірну основу – зобов'язання має юридичну силу виключно за умови укладання договору; - після визнання зобов'язань вони виступають обмежувальним фактором для іншої діяльності, що суперечить договору.
Зобов'язання поділяються на прості та складні	Просте зобов'язання може бути погашене однією операцією. Складене зобов'язання складається із первинного зобов'язання (продаж товарів) і набору заздалегідь обумовлених зобов'язань, що з'являються після погашення первинного зобов'язання (наприклад, гарантійні зобов'язання).
Зобов'язання стає погашеним тоді, коли виконані всі умови договору	Зобов'язання вважається погашеним, якщо у сторін договору будь-які претензії.

Зобов'язання мають виконавчу вартість.	Виконавча вартість – це мінімальні витрати однієї сторони, що будуть прийняті іншою стороною для повного звільнення обох сторін від даного зобов'язання.
Зобов'язання можна поділити на зобов'язання за витратами (ресурсами) і зобов'язання за доходами.	Зобов'язання за витратами зазвичай означає витрату грошових коштів для погашення цього зобов'язання, а зобов'язання за доходами погашується після отримання грошових коштів від іншої сторони.
Зобов'язання, яке не може виконатися однією стороною, передає право вибору іншій стороні.	Наприклад, якщо розміщено замовлення на деякі товари, а ці товари не відповідають умовам договору, то можна обрати один з двох варіантів: розірвати зобов'язання і виставити претензію або прийняти недосконалі товари
Зобов'язання бувають обмежені в часі, або безстрокові.	На практиці, більшість зобов'язань підприємства є визначеними в часі. Безстроковими є зобов'язання підприємства перед засновниками, оскільки акціонер має право на активи суб'єкта господарювання в будь-який момент у майбутньому.

Грошово-кредитні відносини проникли в усі сфери життєдіяльності підприємства.

Переміщення грошей, купівля товарно-матеріальних цінностей, реалізація всіх товарів, робіт, послуг так чи інакше непрямыми кредитними відносинами, що можуть забезпечувати швидке при звичаєння підприємства щодо змін у розвитку економіки. Ріст значення залученого капіталу проявляється в піднятті ролі запозичених засобів у пасивах підприємства та виникають питання до власних і

чужих капіталів, та структуру залучених зовнішніх джерел капіталу, можна проаналізувавши наукову працю вітчизняних та зарубіжних вчених.

Капітал залучений утворює майно підприємства, – це є спільною назвою джерел засобів, також лише на невеликий період, які потім можуть підлягати поверненню. Тому це означає, що в підприємства виникне заборгованість, тобто зобов'язання. Залучених в обороти капіталу із джерел називається “зобов'язання”, джерелами господарських засобів.

Нестача грошей, неплатоспроможність, є великою проблемою підприємств в Україні, і тому є потреба здійснювати контроль за зобов'язаннями. І тому треба облікових даних вірних за кожними їхніми видами. Отже повинна бути правильна побудова обліку й аналізу зобов'язань суттєво впливають на ефективність діяльності підприємств.

Для розробки методики обліку зобов'язань на науковій основі необхідно насамперед з'ясувати суть цього поняття, оскільки правильна термінологія, визначення дефініцій дадуть змогу глибше зрозуміти механізм їхнього формування, склад і структуру.

Зобов'язання оцінюють сумою розрахованих коштів, потрібних для відстрочення і погашення заборгованості, або, в умовах ринку, вартістю товарних цінностей і деяких послуг, які потрібно опублікувати. Відповідно до принципу бухгалтерських процесів та фінансових звіті “обачність” в облікових процесах мають застосовуватися такі методи оцінок, які будуть перешкоджати перебільшенню оцінки у активах і доходах та заниженню оцінки різних зобов'язань та можливих витрат суб'єктів господарювання. Отже, зобов'язання необхідно оцінювати таким методом, який би не занижував їхню ціну. якщо відображаються зобов'язання у балансі то виникають види оцінок: історичність собівартості; сума (вартість) на теперішній стан; сума яка погашається.

Історичність собівартості зобов'язань – сума цих активів, які будуть перераховані в рахунки оплати зобов'язань, або суми грошових еквівалентів, що можуть будуть сплаченими за допомогою яких погашено зобов'язання в процесах звичайних господарських діяльностей підприємства. Вартість на теперішній стан

вартості зобов'язання – сума всіх майбутніх його платежів та сум що потрібно для погашення зобов'язань у процесах звичайної діяльності підприємств. Суми погашення на практиці збігатиметься з історичною собівартістю та поточною вартістю зобов'язань[3].

Впливаючи на річ власник чи носій задовольняє свої потреби. Існує такий факт що носій не може задовольнити свої потреби та інтерес своїми силами, а тільки через дії суб'єктів, який зобов'язаний йому, це і є характерною особливістю прав.

Отже, речові права можуть бути довічними, передаються у спадщину і час його існування не обмежується. Право завжди встановлюється на визначений термін, має тлінний характер, і виникає із зобов'язання. Тому уповноважена особа може бути зацікавлена щоб припинили зобов'язання, реалізуючи на використання та виконання. Речові права мають ідеальний захист, тому що залежить від захисту деяких відхилень від правил, завчасно визначеної особи. А от зобов'язальні права вже навпаки, може захищатися тільки проти осіб яких явно визначили, або хто є точно причетними до зобов'язань. Отже, захист цього права має порівняльний характер.

Формування всіх визначень та термінів слова зобов'язання пройшло великий і дуже складний період і шлях. В свій час та тривалий проміжок часу ця категорія часто змінювалась та з кожним роком вдосконалювалась. Ще в давні сформувались два різні наукові напрями це економічний та юридичний. Юридичне тлумачення зобов'язань розпочалося ще в 18 ст., а економічне розуміння зобов'язань у 19 ст[4].

Зобов'язання є головною категорією в системах цивільно-правових концепцій. Зобов'язання поєднується та належить до найважливіших правових ресурсів, які поєднують товарний оборот на протилежних стадіях розвитку людства. Майже в усіх країнах розглядали і аналізували зобов'язання по-всякому. Італійські вчені визначали зміст бухгалтерських вчень у зміні прав і заборгованість осіб, що приймали та взяли участь в господарському процесі. А от, італійська юридична школа змогла добре висвітлити та з'ясувати усі явища господарського існування та життя, що зачіпали облік виконаних договорів.

У вітчизняному розгляді виступає тлумачення поняття «зобов'язання» з юридичного аспекту. З цього аспекту господарське зобов'язання – це відносини та зв'язки, що визначається правом та перевагами, за якими одна сторона від іншої може змушувати здійснювати господарські операції: передавання власності, виконання, продуктивність і досягнення ціль у роботі, забезпечення та надання необхідних послуг, а інша – примушена здійснювати вимоги предмету заборгованості і повинно обов'язково вимагати сплату грошей і має на це право. Тому, зміст та значення зобов'язань утворюють права та правила обов'язків сторін. У договорі купівлі-продажу продавець повинен передавати куплену матеріальну цінність купувальнику. Цьому праву покупця відповідає обов'язок продавця поставити покупцю реалізований товар. Існують різні точки зору але з економічної зобов'язання досліджують як кредиторську заборгованість, яке дуже зменшує це розуміння. Але, в такому тлумаченні воно застосовується бухгалтерами. Зобов'язання з облікової точки зору – це еволюція фінансових джерел щоб фінансувати операційну, інвестиційну та фінансову діяльність суб'єктів та підприємств.

У прийдешніх роках заборгованість повинна бути погашена в наслідок передавання певних ресурсів, резерві та товарів. Через те, вимоги кредиторів та активів підприємства це зобов'язання. Також наявність позики знижує економічний попит та необхідність підприємства і його резерви та капітал.

Власники об'ємних підприємств у веденні облікових систем зобов'язання виокремлюють обчислення та розрахунки відділів бухгалтерії. Оскільки потрібно щоб здійснювалась контроль та перевірка виконання оплати різних рахунків постачальників. Комплекс об'єктів бухгалтерських процесів з'ясовується розумінням та значення господарської активності конкретного та реального господарства, вимог режимів управління; потреба в відомостях та фактах, контролювання та оцінювання діяльностей підприємства на підставі аналізу[5].

Поточні зобов'язання - які потрібно погасити під час операційного циклу, або з дня коли було складено бухгалтерський баланс, і звісно ж з цих термінів обирають тривалий тобто довший. Припускається, що поточні зобов'язання можуть бути

погашеними за результатами активів, які систематизуються до поточних у бухгалтерському балансі, так як і зобов'язання.

До поточних капіталовкладень належать гроші та інші резерви та речі, що вони будуть перетворені на грошові активи чи використання згідно року.

Зобов'язання є невід'ємною властивістю та частиною. Таким чином, зобов'язання є невід'ємною частиною праці, діяльності та активності підприємства. У процесі розвитку, становлення та ходу виробництва, суб'єкт господарювання забезпечує речові цінності, застосовує працю робітників, отримання кредитів у банку, оплачує податки та різні збори, розплачується з постачальниками. Причиною цього у підприємства з'являється зобов'язання: перед державою. Зобов'язання є обов'язковою і невід'ємною складовою утворення капіталів та активів підприємства, їх застосовують для оцінки та аналізу його фінансових ситуацій та обставин стану.

1.2 Класифікація нормативного забезпечення обліку та оцінки поточних зобов'язань підприємства

Процес господарських зв'язків підприємства виникає вимога правильної систематизації та оцінки даних зобов'язань для збереження фінансової та економічної еластичності та стійкості суб'єкта господарювання. Абсолютна та вірна інформація необхідна для того щоб здійснювати ефективний контроль за операціями з коштами та розрахунками з зовнішніми покупцями, щодо поточних зобов'язань.

Економічний контроль та процес бухгалтерського обліку в теперішніх підприємствах без нормативно-правового забезпечення не буде цілком існувати. Ось таке забезпечення формується вже впродовж багатьох років і знаходиться в розвитку постійних та багаторічних змін, які ескортуються на політичних, економічних, інтеграційних та соціальних чинниках.

Об'єктивних та технічних праць, з участю у цій проблемі суто піднятій тут проблемі в професійній літературі не вистачає.

Але, є багато не вирішених проблем обліку контролю також звітності, і залишаються невирішеними як з індивідуальних, і об'єктивних причин. Проте, дуже мало уваги надано науковими діячами, поглибленому аналізу активному на сьогодні нормативно-правової ефективності обліку та порівняння з попередньою, що була ще в радянських часах, встановлення труднощів, скрутного становища та неузгодженостей, які з'являються у процесах використання та застосування нормативно-правових постанов та указів з контролювання витрат, обліку та доходів підприємства, згруповань підприємств, типів та форм економічної діяльності.

Досліджується нормативно-правове забезпечення обліку для того, щоб покращити їх пристосування до розуміння та контакту з конкретним підприємством господарювання, об'єднання підприємств, категорій економічної діяльності.

Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю можна зрозуміти як комплекс нормативно-правових актів, та значних схем та гілок влади у країні (конституційної, наглядової та управлінської), і кожне підприємство яке забезпечує ціле функціонування та інтенсивний розвиток бухгалтерських процесів та обліку, фінансової, статистичної звітності та вигідних економічних відносин в нашій державі.

Якщо оцінка може бути точно певною та визначеною то є ймовірність що зниження економічної користі у майбутньому буде погашеною і визначеною як зобов'язанням. Тому, якщо на дату події балансу давніше визначене зобов'язання не підходить погашенню, то ця сума міститься в складі доходів звітного періоду. Підтримуємо думку С.Ф. Голова, що ці категорії та критерії визначення обов'язково потрібно розширити та збільшити. Тому обов'язки та вимоги підприємства необхідно розглядати та аналізувати як зобов'язання, якщо вони можуть існувати, то на даний момент є результатом давніших господарських подій;

– поєднані з необхідними майбутніми платежами з метою та ціллю зберігання та утримання господарських взаємовідносин підприємства або зі здійсненням та реалізацією нормальної та звичайної підприємницької діяльності;

– повинні виконуватись обов'язково.

Економічні результати порушення прав невиконання зобов'язання, для прикладу, у зв'язку зі штрафними стягненнями, не даючи підприємству можливість запобігти та ухилитися від вибуття джерел та запасів, буде вигідним для іншої сторони;

– містять показ про рішучий та врегульований термін виконання, але правдива дата може бути невідомою;

– затверджені загалом суб'єкти юридичні чи фізичні особи, які можуть засвідчувати та бути ідентифіковані, в момент його здійснення чи в момент приймання зобов'язань.

В процесі росту та розвитку рівень інтеграційних процесів відзначається тактика тенденція затримки теорії від необхідності практики. Обов'язково це пов'язано з оцінкою, що є однією із компонентів методології бухгалтерських процесів. На сьогодні в етапах до оцінки потрібно загальний підхід вчених. У фінансовому та бухгалтерському обліку характеристика та оцінка є необхідною для умов визначення активів та резервів підприємства та джерел їх виникнення, що повинно виконуватися з обов'язковою досконалістю та точністю. Серед групи економічних категорій оцінка філософи економісти проаналізувавши у різноманітних концепціях та аспектах. Безліч дискусійних питань щодо визначення всіх понять про оцінку та оцінювання в економічних публікаціях та літературі.

Серед деяких науковців перевищують думки та погляди на оцінку, але систематичний та послідовний механізм вартісних показників господарських подій, явищ і фактів. Тому, В.Г. Швець вважав, що оцінка виступає способами вартісного обчислення господарських засобів та процесів і їх утворення[6].

Оцінка як компонент процедури бухгалтерських облікових процесів має такі функції:

- визначення та вимірювання вартостей облікових прикладів;

- обчислення критеріїв та підтвердження активів, капіталу, заборгованості, прибутку і витрат;
- утворення якісних функцій облікової інформації;
- інформаційне покращення та забезпечення оцінки фінансового стану та результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Важливі завдання та функції в бухгалтерському обліку виконує оцінка поточних зобов'язань. Вона потрібна для того щоб при виникненні цілісності прав та зобов'язань підприємницької діяльності, при відображеннях обчислювальних операцій, що спонукають до наслідків утворення зобов'язань та їх погашення.

Від правдивості інформації оцінки сутності бухгалтерських статей та обліку залежить цілісність і надійність правдивості інформації, що дотримується у фінансовій звітності, та змога в прийнятті основних ефективних управлінських та фінансових рішень.

Зобов'язання є необхідним компонентом бухгалтерського балансу. Залишок зобов'язань на кінець даного періоду показують в балансі та їх розмір на звітну дату.

Тому всі позики підприємницької діяльності занесені в баланс. Цим пояснюється те, що погашення заборгованості впродовж звітного часового періоду розкривають як відрахування їх з балансу. Логічний факт, що вибуття облікових статей оцінюють коли, і як вони відображаються в балансі. У той же час, теперішня оновлена система бухгалтерського обліку прогнозує розвиток диференційованого підходу до оцінки об'єкта операцій їх вибуття, але пропозиції визнання вартості відрахування і вартості відображення в балансі в різних етапах зберігається[7].

Різні об'єкти бухгалтерського обліку, незалежно, на якому етапі різних обертів капіталу він перебуває, постійно оцінюється в обліку за історичності та поточною вартістю. Обравши певний спосіб або зразок характеристик підрядний від опорної оцінки, характерологічних особливостей сутності оцінки (об'єкта обліку) та виду господарської діяльності.

Критерії підходу до роз'яснення та розуміння оцінки як до розгляду визначення вартості об'єктів бухгалтерського обліку і процесів створення кількісних і якісних особливості облікової інформації здійснено у трьох положеннях підготовки фінансових звітів.

Це такі принципи:

- безупинної діяльності,
- реальної собівартості,
- передбачливості.

Виходячи з принципу безупинної діяльності, заборгованість підприємства, також поточні, характеризовані враховуючи деякі припущення, що діяльність і активність підприємства триватиме й надалі.

Щодо принципу реальної собівартості, то на цій базі визначено перевагу та важливість оцінки активів, зважаючи їх витрати на виготовлення та закупівель. Ще одним важливим принципом, який потрібно скористатися в розгляді оцінки зобов'язань, є передбачливість. Означає цей принцип використання в бухгалтерському обліку способів визначення вартості об'єкта оцінки, які перешкоджають заниженню різних сум визначених заборгованістю.

Нормативна частина бухгалтерських облікових процесів в системі оцінки об'єктів бухгалтерського обліку при відображенні в звітах про баланс та в основному відповідає міжнародним стандартам фінансової звітності та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку. Але, там не завжди зрозуміло та абсолютно сформульовано положення, за якою оцінкою відображаються в балансі.

МСФЗ є підсумком загальноприйнятих світових практик і вияснюють тільки концептуальні положення обліку та носять похвальний характер.

Поточні зобов'язання обліку та контролю у світовій практиці відображають в обліку за таких чотирьох типів вартості[8ПСБО]:

- історичною,
- сучасною,
- вартістю збуту
- теперішньою.

Проте часто основою оцінки суб'єктів господарювання для заповнення фінансових звітів, є історична собівартість.

Вона завжди як правило поєднується з різними видами оцінки. Різні філософи економісти розглядають та припускають, що дана вартість робить облік реалістичнішим та придатним для затвердження продуктивних управлінських рішень.

Поточну вартість за процедурами визначення розподіляють на активну вартість придбання, експертну оцінку, об'єктивну оцінку. При поточній вартості придбання потрібно враховувати чинник інфляції та різну динаміку цінової політики і звісно ж відрізняється від історичної вартості.

Кредити банків розуміють як зобов'язання суб'єкта господарювання банківськими організаціями за одержаними позиками. Щоб погасити такі кредити передбачено на протязі дванадцять місяців її одержання.

Н.М. Малюга зазначає, якщо підприємство отримало позику слід оцінювати такими способами[9]:

- з обліком відсотків, призначених за угодою позик;
- без облікових відсотків, призначених до сплати на кінець звітного періоду за угодою позики.

В теперішніх положеннях одержання підприємствами цієї короткострокової позики спонукає до заборгованості перед банківськими установами за головною сумою зобов'язань та за нарахованими процентами. Нараховуючи та об'єднуючи відсотки за кредит, підприємство збільшує свої фінансові витрати і так само поточні зобов'язання.

Отже, доречно оцінювати заборгованість за теперішньою вартістю позики.

Забезпечення та постачання утворюється коли виникає через те що минулі події зобов'язань, і може ймовірно призвести до скорочення ресурсів, які уособлюють в собі вигідні економічні показники, та буде розрахункова визначеною оцінкою.

Загальна кількість забезпечення що підлягає виплаті відпусток, та може визначатись кожного місяця як нарахована заробітна плата працівникам,

підсумованого як співвідношення щорічної спрямованої суми на сплату відпусток до фонду з оплати праці з урахування потрібної суми.

Забезпечення компенсації витрат на реорганізацію створюють за необхідності прийнятого та затвердженого головними директорами підприємства плану реорганізації з заходами та реалізацією цього плану що будуть зазначені строками їх здійснення та сумою витрат.

Забезпечується контракт з сумою невідхильних витрат, взаємозалежних з виконанням.

Отже, оцінка завжди є незамінною та невід'ємною частиною та елементом методів бухгалтерського обліку, проявляючи та відкриваючи всю господарську діяльність суб'єктів господарювання від заповнення первинних документів, та оформлення показників бухгалтерських звітів.

Обов'язковим виступає грошова оцінка по відображенню даних у всіх бухгалтерських процесах і надає змогу узагальнювати факти господарського життя.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аудиту і аналізу.

Під обліковим регулюванням та законодавством пояснюють комплекс та сполучення законних та нормативно-правових актів та особливих обліково-правових нормативів, що впорядковують бухгалтерські процеси. Ціла система аналогічного регулювання класифікують як закони та розподілені підзаконні акти. Важливим нормативно-правовим актом обліку є Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", він задовольняє не різноманітний облік власності, заборгованості, господарських процедур, укладання та присвоєння споживачам потрібної правдивої інформації про майнового становища підприємства, різновиди доходів та витрат[10].

Встановлюються одні нормативні та структуровані положення компанії та здійснення бухгалтерського процесу та обліку в Україні. Законодавство затверджує основні організаційні основи збирання, введення, підсумування та здійснення інформації, що реалізовується та виконується за допомогою загального, постійного

аргументування та документування всього виконання господарських операцій та процесі.

Під законними нормативними актами Міністерство фінансів, регулює бухгалтерський облік, з усіма нормативно-правовими та законними актами, виступають національні стандарти бухгалтерського обліку.

Усі ефективні й методично-організаційні регламенти та становища з метою справедливого застосування в не теоретичній діяльності характеризуються за різноманітними особливостями та ознаками.

- За ознакою безперечного використання організаційних документів поділяють на обов'язкові, внутрішні та суб'єктивні документи підприємства.

- За ознакою конкретних типів виділяють звичайні (тобто типові) й персональні документи.

За галуззю використання і застосування приналежних документів, від необхідності їх розповсюдження на предмет організації обліку поділяють:

- регламентовані види робіт,
- процес становлення облікових графік та стандартів,
- досягнення управління положеннями про розподіли та відділи,
- посадові напрямки,
- облікові процеси та робота управління водночас з методичними інструкціями з ведення обліку автоматизації в їх положеннях.

З аспектів розповсюдження на різні функції та елементи впорядкованої структури організаційні та засновницькі документи розрізняють та поділяють на об'єктні — саме такі, що розповсюджуються на всі частини та фактори організаційної структури підприємств, приміром є, збірка правил чи статут та про становище підприємства, та секретно об'єктні — саме такі, що розповсюджується на різні функціональні та ефективні частини, а також високопосадові — що означають та регламентують працю посадових інструкцій, та які не повністю збігаються (часткові) — що регламентують заняття певних елементів, фази робіт та процесів.

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють питання поточних зобов'язань є господарський кодекс України, НП(С)БО 11 «Зобов'язання», ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Різні підприємства шляхом вирішення на свій розсуд встановлюють правила тої чи іншої організації, також ведення та вивчення бухгалтерського обліку. Відповідальність несе та виконує керівник, власник або уповноважена особа, яка може здійснювати та керувати підприємством за організацію та ведення бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання та забезпечення реєстрації фактів та явищ здійснення всіх операцій у первісних документах, реєстрації, звітності упродовж встановлених термінів.

При використанні універсальних і проміжних положень та інструкцій на підприємствах чи в різних установах конфіденційно розробляють та вивчають нормативно-правові документи, які регламентують та організовують діяльність працівників. Це, в більшості, різні положення про бухгалтерію та посадові напрямки різних інструкцій.

У Положеннях про бухгалтерський облік подають її структуру, призначення, завдання, роль, принципи, функції та відповідальність. У стандартній формі Положення про бухгалтерію повинні бути обов'язково назва, колективні положення, мета, організаційна структура, завдання, призначення. Тому, у Положеннях повинні бути вирішені та стійкі права, відповідальність та взаємозв'язки з іншими підрозділами які функціонують, порядок заохочення та стимулювання, збільшення, перебудови та ліквідації.

Посадові напрямки та інструкції розробляють та вдосконалюють на працівник осіб бухгалтерії підприємства — головного бухгалтера та заступника, бухгалтера виробничих ресурсів, бухгалтера з обліку з оплати праці. У типовій формі та структурному підрозділі посадової інструкції необхідними є багато чинників це премії, виконання своїх обов'язків, взаємодія з іншими працівниками підприємства.

Компонент частини та підрозділів організації обліку на підприємстві є список зазначених документів, що потрібно використовувати для первинного відтворення господарських операцій, а ще є список облікових регістрів які необхідні для примноження та нагромадження класифікації інформації.

Список документів потрібно затверджувати указом або розпорядженням власника підприємства про організацію та становлення облікової роботи, і входять:

- план рахунків обліку, який містити синтетичні та аналітичні рахунки, потрібні для реєстрації та ведення бухгалтерського обліку згідно з вимогами своєчасності і змістовності обліку та звітності;
- форми документів, які використовуються для опрацювання фактів та факторів господарської діяльності, де не передбачено типові форми облікових документів, крім того, форми документів, щоб заповнювати внутрішню звітність бухгалтерії;
- організованість проведення різних інвентаризацій активів та заборгованостей;
- правила документообороту і спосіб та методика обробки різної облікової інформації;
- порядок контролювання за господарських операцій;
- обов'язки та місія головного бухгалтера;
- інші деякі рішення, потрібні для організації обліку, аудиту та аналізу.

У більш цивілізованих країнах на великих підприємствах та в транснаціональних товариствах діє система внутрішніх та зовнішніх стандартів і різних правил обліку.

Теперішнє законодавство України надає перевагу використанню електронно-обчислювальної техніки у галузі бухгалтерського обліку. Щоб ведення обліку містило мінімальну юридичну базу потрібно використовувати комп'ютерну техніку. Представлені нормативно-правові акти встановлюють опорні вимоги до використання обчислювальної техніки та програмне забезпечення, але багато положень ще не зареєстровано в законодавстві. З моєї точки зору, це добре оскільки

наділяє великими можливостями для покращення та досконалості облікової системи.

Процес становлення і розвитку нормативно-правового регулювання аудиторської діяльності обумовлені змінами в економіці держави, її ринковим напрямом і потребою незалежного контролю та аналізу господарської діяльності недержавних форм.

На всесвітньому ринку аудиту існують важливі тенденції в сферах регулювання аудиту, тому зростає взаємозалежність нормативних зобов'язань і збільшення ефекту та впливу на нормативні вимоги інших держав та країн. Це країни, які включають основні фондові біржі. На даний час схема нормативного регулювання невідкладного аудиту включає два рівні: державні нормативи аудиту та внутрішньо фірмові стереотипи.

Модифікація у бізнес-оточенні і причинами цього є закони які є структурованими тому:

- переміни для засновників аудиту: поширення переліку підприємств, що вимагають здійснювати та реалізувати аудит фінансової звітності, введення звітів та управлінням фінансової звітності, необхідність щоб утворити аудиторський комітет, перешкоджання передачі компанії завдань стороннім організаторам обліку;
- зміни для обов'язкових виконань аудиту: внесення більш головних запитів контролю якості, різних та справедливих аудиторських висновків;

- зміни впорядкування аудиту: розвиток інституту громадських наглядів за аудиторською діяльністю.

Дієве та продуктивне функціонування організації аудиту прогнозує також утворення методу та послідовності системи контролю та аналізу ступенів роботи аудиторських фірм, формулювання об'єктивних санкцій та виявлення фактів порушень. Виконання ревізії та контролю якості прогнозує встановлення та використання належних інституційних пристроїв на зовнішніх і внутрішніх обсягах, а їх сполучення вбереже та захистить громадські інтереси (тому що,

аудит має багатозначний характер), виникають інтереси у замовників аудиту. Бюрократична система надає можливість різним членам більш впливати на

аудиторські фірми, які можливо не надають якісну сферу обслуговування, і у порівнянні з звичайним професійним регулюванням. Застосування та використання такого підсилення та досягнення може стати дійсним інструментом покращення якості аудиту. Система нормативно-правового регулювання аудиту буде завжди дворівневою та заснованою на колективному та громадському державно-професійному регулюванні.

В теперішній час в державі трапляються важливі та великі зміни аудиторського угруповання.

Вітчизняний аудит є розвитком екологічного та суспільного аудиту, впровадження та заснування якісної освіти майбутніх спеціалістів, та відповідальності за неякісні дії чи порушення етики аудиту.

Кожна наука завжди має конкретний предмет контролю та аналізу, що вона вивчає та цілеспрямовано використовує методи і наукові та професійно-технічні прийняття, які властиві лише їй.

Аналіз нормативно-правового регулювання належать до економічних наук, та матою є вивчення всіх результатів господарювання.

Предметом аналізу є діяльність конкретних господарських підприємств та їх результати кінцеві, що відображаються у системі планів, звітностей, контролю та в інших джерелах що склалися під ефектом об'єктивних факторів.

Основною метою аналізу є пошук резервів покращення ефективності діяльності, а також поглибленого вивчення попиту, порад та рекомендацій на продукцію підприємства.

Завданнями аналізу правового регулювання є:

- визначення ступеня розробки та виконання бізнес-планів, виробничих процесів та обґрунтованості;
- відкриття позитивних факторів, а в деяких випадках і негативних що впливають на процес та роботу суб'єктів господарювання;
- розгляд ефективності матеріальних та видів ресурсів.
- визначення ефективності прийняття рішень, вибір найкращого варіанту;
- контроль за ефективністю виробництва та впровадження режимів економії.

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

2.1. Особливості організації обліку поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», зобов'язання - заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди[10]. Поточні зобов'язання – це зобов'язання, очікуваний термін погашення яких менше календарного року або одного операційного циклу, якщо він більший за один рік.

До складу поточних зобов'язань на ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" відносять поточні кредити, короткострокову заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи та послуги (далі – ТРП), поточну заборгованість по розрахунках із бюджетом, зокрема з податку на прибуток, заборгованість перед працівниками, заборгованість з єдиного соціального внеску (далі – ЄСВ), доходи майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання. На табл. 2.1. показано третій розділ пасиву балансу ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ".

Назва статті	Код рядка
Короткострокові кредити банків	1600
Поточна кредиторська заборгованість за:	
довгостроковими зобов'язаннями	1610
ТРП	1615
розрахунками з бюджетом	1620
у тому числі з податку на прибуток	1621
розрахунками зі страхування	1625
розрахунками з оплати праці	1630
Доходи майбутніх періодів	1665
Інші поточні зобов'язання	1690

Табл. 2.1. Витяг із балансу ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

Методику формування окремих статей балансу на ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" в контексті відображення інформації про поточні зобов'язання наведено у табл. 2.2.

Назва статті балансу	Методика формування статті	Джерело інформації
Короткострокові кредити банків	У даній статті відображають суму позик, отриманих у банку на період до одного року	Сальдо за кредитом 60 рахунку
Поточна кредиторська заборгованість за: довгострокові зобов'язання	У цій статті показується сума довгострокових зобов'язань, що буде погашена впродовж одного року	Сальдо за кредитом 61 рахунку
ТРП	Тут показується заборгованість за отримані товари, виконані роботи та надані послуги, окрім заборгованості, забезпеченої векселем	Сальдо за кредитом 63 рахунку
розрахунки з бюджетом	У даній статті відображається інформація про заборгованість підприємства за всіма видами податків	Сальдо за кредитом 641 та 642 рахунків
у т.ч. із податку на прибуток	Окремою статтею виділено заборгованість підприємства з податку на прибуток	Сальдо за кредитом аналітичного рахунку, призначеного для обліку податку на прибуток
розрахунки за страхуванням	Показують суму заборгованості підприємства за ЄСВ та іншими видами страхування, зокрема страхування майна	Сальдо за кредитом 65 рахунку
розрахунки з оплати праці	У даній статті міститься інформація про суму заборгованості підприємства перед працівниками	Сальдо за кредитом 66 рахунку

Доходи майбутніх періодів	У даній статті відображається інформація про доходи підприємства, отримані у цьому або попередніх звітних періодах, що стосується майбутніх періодів	Сальдо за кредитом 69 рахунку
Інші поточні зобов'язання	Тут відображають суми зобов'язань, котрі неможливо віднести до попередніх статей, зокрема розрахунки за отриманими авансами, за нарахованими відсотками тощо.	Сальдо за кредитом 68 рахунку

Табл. 2.2. Методика формування окремих статей балансу ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

Облік поточних зобов'язань на ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" ведеться відповідно до вимог НП(С)БО 11 «Зобов'язання». Так, поточні зобов'язання відображаються у балансі за сумою погашення[2].

Відповідно до п. 5 НП(С)БО 11 зобов'язання визнається тільки в тому випадку, якщо його оцінка може бути точно визначена та його погашення призведе до зменшення економічних вигод.

Для правильного відображення поточних зобов'язань у системі бухгалтерського обліку та з метою прийняття раціональних менеджментом ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" управлінських рішень поточні зобов'язання необхідно чітко класифікувати.

Основні класифікаційні ознаки, котрі доцільно використовувати для цілей синтетичного та аналітичного обліку наведено у табл. 2.3.

Класифікаційна ознака	Вид	Коротка характеристика
За рівнем складності	Прості	Підлягають погашенню одним платежем
	Складні	Погашаються шляхом періодичних виплат
За визначеністю в часі	Строкові	Конкретно визначений термін погашення зобов'язання
	Безстрокові	Погашаються у невизначений термін
За рівнем забезпечення	Забезпечені	Зобов'язання під заставу

	Незабезпечені	Зобов'язання, що нічим не забезпечені
За підставою виникнення	Договірні	Виникають як наслідок домовленості сторін
	Недоговірні	Виникають незалежно від волі сторін
За способом погашення	Грошові	Погашення відбувається шляхом оплати коштів
	Негрошові	Підлягають погашенню шляхом передачі товарів, виконання робіт, надання послуг
За ознакою оцінки	Фактичні	Їх можливо заздалегідь точно оцінити
	Оціночні	Сума погашення зобов'язання залежить від певних умов, котрі неможливо наперед точно передбачити
	Умовні	Зобов'язання, спричинені умовними факторами. Вони не відображаються у балансі а інформація про них розкривається у примітках

Табл. 2.3. Основні класифікаційні ознаки поточних зобов'язань

Окрім класифікаційних ознак, наведених у табл. 2.3. останнім часом набирає популярності поділ поточних зобов'язань за видами діяльності на зобов'язання, що виникли внаслідок звичайної діяльності та незвичайні зобов'язання. У свою чергу, зобов'язання, що виникли внаслідок основної діяльності поділяються на зобов'язання від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Для обліку поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПІКТИЛІСПРОМ" використовує шостий клас плану рахунків, зокрема рахунки 60 «Короткострокові позики», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 67 «Розрахунки з учасниками» та 68 «Розрахунки за іншими операціями».

Основні бухгалтерські проведення, пов'язані з обліком поточних зобов'язань на підприємстві ПРАТ "УКРПІКТИЛІСПРОМ" наведено у табл. 2.4.

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Отримано ТМЦ від постачальників	20	631
2	Нараховано зарплату адмінперсоналу	92	661
3	Нараховано ЄСВ на зарплату адмінперсоналу	92	651
4	Утримано ПДФО із зарплати	661	641
5	Утримано військовий збір із зарплати	661	642
6	Отримано аванс від покупців	31	681
7	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ за отриманим авансом	643	641
8	Нараховано дивіденди засновникам	443	671
9	Переведено частину довгострокового кредиту до складу поточних зобов'язань	50	611
10	Отримано короткострокову позику	31	601
11	Нараховано відсотки за користування позикою	951	684
12	Видано короткостроковий вексель	631	621
13	Отримано послуги з монтажу обладнання у сторонньої організації	152	685
14	Погашено тіло кредиту	60	311
15	Сплачено відсотки за кредит	684	311

Табл. 2.4. Основні бухгалтерські проведення з обліку поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПІКТИЛІСПРОМ"

Найважливіше місце серед поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПІКТИЛІСПРОМ" займають розрахунки з постачальниками. Даний вид зобов'язань виникає через різницю в часі між переходом права власності на ТМЦ та оплатою.

Організація ефективного обліку операцій з постачальниками включає в себе комплекс заходів, основними із яких можна виділити:

1. Вибір оптимальної форми розрахунків;
2. Розробка списку реквізитів усіх постачальників;
3. Формування такої системи аналітичного обліку постачальників, що задовільнила б інформаційні потреби користувачів облікової інформації;

4. Впровадження ефективної системи документування та внутрішнього контролю розрахункових операцій;

Основною метою обліку та контролю операцій з постачальниками є недопущення прострочок оплати.

Аналітичний облік розрахункових операцій доцільно вести у розрізі постачальників та термінів оплати.

Важливе місце серед операцій з постачальниками займають розрахунки за претензіями. При організації обліку таких операцій доцільно чітко встановити порядок документального оформлення та регламент роботи претензійної комісії.

Наступною важливою складовою поточних зобов'язань на ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" є розрахунки з працівниками.

Основними завданнями, що стоять перед системою обліково-аналітичного забезпечення на ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" є:

1. Облік та аналіз кількості працівників підприємства;
2. Облік та аналіз фактично відпрацьованого робочого часу;
3. Облік та аналіз виплат працівникам;
4. Контроль за виконанням виробничих планів.

Важливою передумовою ефективного обліку та контролю виплат працівникам є наявність висококваліфікованих кадрів у обліково-аналітичному відділі та наявність якісного програмного забезпечення.

Облік зобов'язань перед працівниками регулюється не тільки НП(С)БО 11 «Зобов'язання», але й НП(С)БО 26 «Виплати працівникам».

Даний стандарт поділяє всі виплати працівникам на поточні виплати, виплати після закінчення трудової діяльності, виплати при звільненні, а також виплати інструментами власного капіталу підприємства та інших довгострокові виплати[12].

Поточні виплати складаються із основної заробітної плати, виплат за невідпрацьований час(відпустки, лікарняні тощо), премії та інші заохочувальні виплати.

2.2 Методичні аспекти обліку поточних зобов'язань ПРАТ «УКРПКТІЛІСПРОМ»

В теперішніх економічних умовах результативним є функціонування та систематизація організації реалізації структурованої облікової політики, що надає шанс підприємству дуже раціонально та виважено застосовувати грошові засоби, предмети праці та людський капітал.

В Україні виникають фундаментальні переміни в системі бухгалтерського обліку та економічного аналізу та контролю з метою отримання правдивої інформації для прийняття та здійснення управлінських рішень. Тому, визначення пропозицій та процесів обліку українських економістів і досвіду європейських країн щодо перебудови облікових процесів найважливішим завданням наукової праці і практики в теперішніх умовах.

Стабільний розвиток величини української промислової діяльності та виробництва в цілому, необхідно, виробляти стратегії, та після складного становища, розвитку та спрямованої на збереження поглиблених якісних порушень у системі відносин що об'єктивно складаються між людьми. Серед переваг та напрямків відповідної стратегії щільне місце має санація фінансового стану підприємства і здолання довгої та сильно поглибленої кризи неплатоспроможності. Фінансова свобода та залучення українських господарюючих об'єктів у народних економіко-правових етапах спричиняють приділення та надання суворої уваги щодо збору та застосування інформації щодо розрахунків з різними кредиторами[13].

В Україні трапляються фундаментальні зміни в плані та програмі бухгалтерського обліку та економічного аналізу та контролю з такою ціллю, що отримання правдивої інформації для затвердження управлінських рішень. Тому опанування рекомендацій та думок українських економістів і досвіду європейських країн щодо перебудови обліку є важливим завданням науки та практики в умовах сьогодення.

Зобов'язання та заборгованість є дуже важливим об'єктом бухгалтерських процесів та обліку на даному підприємстві, фактором величини фінансової діяльності та стану підприємства. Зобов'язання появляються саме тоді, коли активи одержано, або коли суб'єкт господарювання укладає договір на придбання активів.

Заборгованість, що виникла через те що авансова оплата від споживача виробів чи отриманих послуг за зазначеними сумами оплати, асортиментом та чисельністю і звісно ж якістю, мають право модулювати свою оцінку в грошовому вираженні та часі, але незмінним залишається визначена кількість та якість даного товару.

У зв'язку з деякими причинами в момент формування заборгованості та його сума визначається із використанням аналітичних оцінок. Такі зобов'язання називають забезпеченнями. Підприємство, що реалізує продукцію та гарантує що візьме на себе зобов'язання здійснювати його ремонт та заміну впродовж терміну гарантії. Тому що сума витрат та їх поява не залежать від майбутніх операцій у поточному періоді, коли продукція вже була доставлена, підприємство повинно створити резерв, виходячи з досвіду попередніх років та оцінок що прогнозують фахівці. Такі різноманітні види поточних зобов'язань відображаються у III розділі пасиву балансу "Забезпечення наступних витрат і платежів".

Одним із найважливіших завдань організації даного обліку розрахунків за різними податками, платежами та страхуванням є здійснення достовірного та своєчасного нарахування і сплати податків. Організація обліку поточних зобов'язань покликана забезпечити оперативну перевірку розрахунків з різними кредиторами, додержання термінів оплати, віднесення доходів на звітний період.

Автоматизований аудит всіх поточних зобов'язань суб'єктів господарювання розв'язує реальні сукупні завдання, інформаційного забезпечення:

- прискорення розгляду, придбання та обробки потрібної сукупної інформації, перевірка та контроль документальної інформації, що розробляється аудитором під час даної перевірки, послідовного спрямування;
- покращення процесу систематизації та класифікації докладних аналітичних даних аудиту шляхом забезпечення електронних списків, створення

прикладних практичних аудиторських програм, збільшення рівня своєчасності проведення аудиторських послуг та процедур,

– впливає на вирішення та розуміння завдань, що можна виділити: утворення необхідних баз даних, використання графічних редакторів, відредагування текстів та інше.

Українські підприємства на міжнародних ринках капіталів та різних сфер послуг, відкриття ринків для нерезидентів, продуктивність державних господарських процесів вимагають та потребують кращої уваги до різних проблем поточних зобов'язань. З розвитком ринкових перемін зобов'язання стають ще важливішою проблемою в економічній структурі, тому що постає необхідність розпорядження взаємовідносин між суб'єктами господарювання та іншими учасниками господарських відносин. Але проведені дослідження різними фахівцями з обліку та аналізу, свідчать про те що приділяється недостатня увага питанням організаційних моментів обліку поточних зобов'язань, і тому ускладнюється дотримання основних принципів ведення обліку, і спотворюється інформація фінансового стану підприємства, стан різних рахунків, і зв'язно ж знижується ефективність прийняття рішень.

2.3. Удосконалення обліку поточних зобов'язань в умовах застосування інформаційних систем і технологій ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

В умовах ринкової економіки невід'ємною складовою діяльності кожного підприємства є взаємодія з іншими підприємствами, що часто призводить до виникнення зобов'язань.

У процесі розвинення ринкової сфери, великого значення у господарській праці та діяльності підприємств та різних суб'єктів господарювання набуває посилення та відродження їх економічних зв'язків та взаємовідносин. Таке явище спричиняє виникнення та використання поточних зобов'язань, що є джерелами розвитку та формування активів на ПРАТ УКРПКТІЛІСПРОМ.

Реалізуючи значний та особливий вплив та ефект на фінансову еластичність і платоспроможність суб'єктивних економічних зобов'язань. Поточні

зобов'язання завжди потребують завжди результативного та ефективного управління грошовими ресурсами, та контролю за наявним станом рахунків, переходячи на динамічний огляд. Це завжди можливо за специфікацією та положеннями присутності правдивої та достовірної, зрозуміло якісної і адекватної інформації про зобов'язання, що формується в організації бухгалтерського обліку. Функція незалежного контролю гарантує та забезпечує майже кожний суб'єкт господарювання чи організації поворотним зв'язком між наміченими і досягнутими підсумками, тому що аудит поточних зобов'язань є розвитку зменшення до прийнятного обсягу та рівня інформаційної системи щодо класифікації та систематизації відомих показників бухгалтерського обліку у фінансових звітах[14].

Доцільною системою, що відтворює операції і підсумки діяльності з врахуванням економічних особливостей підприємства, результати гарантують враження лише достовірної інформації, їх повноцінність для ухвалення та затвердження оперативних та ефективних стратегічних рішень, є обліковим розвитком суб'єктів господарювання.

З іншої сторони, облікові відомості та показники є переважно головним джерелом інформації та технології під час удосконалення обліку поточних зобов'язань. Також облік сприяє вдосконаленню значень і змісту різних облікових реєстрів, порядок документообігу та підвищення оперативності.

Важливим елементом покращення обліку поточних зобов'язань є використання сучасних інформаційних технологій, що сприятиме значному пришвидшенню обробки інформації та мінімізації людського фактора, що значно зменшує ймовірність помилок.

Обов'язковою умовою вдосконалення обліку поточних зобов'язань є комплексна модернізація його технічної та інформаційної бази на основі комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу із застосуванням автоматизованих робочих місць для бухгалтерів (АРМБ).

Одним із пріоритетних завдань у цій справі є сталий розвиток та модернізація ІТ-систем підприємств із застосуванням новітніх засобів управління та сучасних

засобів обробки інформації. Відповідно, значення фінансового обліку повинно змінюватися, а отже, його методологічні та методологічні аспекти потрібно буде коригувати. Облік та облікові дані в автоматизованій системі обробки інформації використовується набагато ширше, ніж у випадку з ручною обробкою даних. Змінюється і мета фінансового обліку. Все частіше він стає частиною системи управління підприємством.

Процес автоматизації фінансового обліку варто розробляти як комплексний, систематичний та цілеспрямований підхід з акцентом на потребах відповідного управлінського персоналу.

Система управління повинна відігравати найважливішу роль в організації фінансового обліку, що є опорною ланкою у господарській діяльності суб'єкта господарювання. Бухгалтерський облік доповнює інші інформаційні системи і отримує левову частину вхідних даних прямо з цих систем. Ставши однією з декількох інформаційних систем, взаємопов'язаних як на рівні вирішення проблем, так і на рівні всієї ІТ-системи підприємства, бухгалтерський облік відіграє одну з основних функцій управління при використанні автоматизованих систем. Успіх функції управління залежить від правильного співвідношення між завданнями

У разі комплексного підходу до організації бухгалтерського обліку в автоматичному інформаційному вікні відбувається перехід від організації окремих елементів до організації колекцій цивільних елементів ІТ-систем, а також взаємодія між окремими підсистемами та сукупностями інтересу.

Розвиток автоматизованих систем характеризується розширенням взаємозв'язку між окремими системами та підсистемами, що поєднують управління процесами, оперативним управлінням, оперативним та поточним плануванням, адміністративно-господарською діяльністю, проектуванням та випробуванням продукції тощо, і прагне поєднати їх загальна багаторівнева інтегрована система управління об'єкта в цілому. Ці багаторівневі ієрархічні автоматизовані системи повинні забезпечувати скоординоване та взаємопов'язане керування всіма видами діяльності суб'єкта господарювання, включаючи управління основними

виробничими та технологічними процесами, допоміжними та непромисловими фермами тощо.

В даний час автоматизація бухгалтерських процесів розвивається внаслідок модернізації існуючої технології обробки бухгалтерських даних та зменшення її складності, але можливості даної автоматизації вельми обмежені. Причиною є той факт, що діюча методологія та організація фінансового обліку та контролю була створена для потреб ручного обліку. Існує розбіжність між характеристиками комп'ютерів, що використовуються в процедурах фінансового обліку та аудиту. Комп'ютери спрощують роботу бухгалтера, але не додають нічого нового до його змісту, оскільки це вимагає посилення ролі фінансового обліку та аудиту в управлінні, змін та подальшого розвитку методологій бухгалтерського обліку та аудиту, вдосконалення їх організації з метою дотримання вимог управління .

Реформа системи бухгалтерського обліку за МСФЗ неможлива без створення робочих станцій, телекомунікацій та вдосконалених інструментів, оскільки бухгалтерський облік - це процес ідентифікації, зміни, реєстрації, збору, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність компанії зовнішнім та внутрішнім користувачам. управління рішеннями.

Підсистема бухгалтерського обліку забезпечує інформаційні зв'язки з іншими підсистемами в процесі своєї роботи. Вхідні дані бухгалтерської підсистеми забезпечуються первинними обліковими даними - даними, зібраними та записаними на носіях даних про поточні економічні процеси та явища. Результат роботи з бухгалтерською підсистемою широко використовується в річних завданнях АІС і надходить до інших підсистем.

Важливою особливістю бухгалтерської підсистеми є забезпечення зворотного зв'язку на кожному рівні. Функція зворотного зв'язку є головною перевагою підсистеми бухгалтерського обліку і має велике значення для управління. Зворотній зв'язок забезпечується системою вихідної та непрямой інформації, яка записується на магнітний носій або надсилається безпосередньо на екран дисплея. Отже, швидкість такої інформації залежить від ефективності управлінських рішень.

Професійні робочі станції - головний інструмент спілкування людини з ІТ-системами, які функціонують як окремі робочі станції, інтелектуальні термінали для великих комп'ютерів, робочі станції в локальних мережах. Робочі станції мають відкриту архітектуру і можуть бути легко налаштовані.

Робочі станції професійно зосереджені на певній галузі та є засобом комунікації між спеціалістом та автоматизованими ІТ-системами.

Якщо взяти за критерій організаційну структуру управління, можна умовно розрізнити посади менеджера, менеджера середнього рівня та керівника операцій. Відповідно до принципів вибіркового розповсюдження інформації, ці люди потребують абсолютно різної інформаційної підтримки.

Створення робочої станції забезпечує:

- простота, зручність і простота використання;
- легке пристосування до конкретних функцій користувача;
- компактна компоновка та низькі вимоги до умов експлуатації;
- висока надійність і виживання;
- відносно проста організація технічного обслуговування.

Ефективним режимом роботи робочої станції є її робота в локальній мережі. Створені спеціалізовані робочі станції дозволяють користувачеві працювати в режимі діалогу, швидко вирішувати поточні проблеми, зручно вводити дані, управляти, обробляти інформацію, визначати точність отриманої інформації, відображати та передавати канали зв'язку. Інформаційна служба робочої станції фокусується на конкретній, відомій користувачеві тематичній області.

Організація базується на організації системи бухгалтерського обліку з використанням бухгалтерської посади:

- автоматизоване опрацювання бухгалтерської інформації в режимі реального часу прямо на робочих місцях бухгалтерії;

Автоматизація облікових процесів у підприємствах та організаціях впроваджує вимоги до комп'ютерної та інформаційної системи, і метою є розвиток різних технологій постійного контролю.

В сьогоденнішніх умовах мінливого середовища значно зростає роль фінансової звітності у інформаційному забезпеченні процесу управління підприємством. Звітність основою для оцінки фінансового стану та результатів діяльності кожного суб'єкта господарювання.

Елементами розвитку в сфері торгівлі та відносин між ними з'являються великі зміни в економічній сфері. І тому, суттєво збільшується роль фінансових інформаційних елементів управління підприємством. Ось така звітність є основою, і джерелом інформації майнового стану підприємства чи організації, і в тому числі результати його господарської діяльності. Відображення фінансової звітності та всі детальні зміни в структурі активів та зобов'язань, і джерела їх утворення, результати господарських процесів, між зовнішніми та внутрішніми користувачами інформації у зведеному вигляді.

РОЗДІЛ 3 АУДИТ ТА АНАЛІЗ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

3.1. Організація і методика аудиту

Підприємства різних структур власності майна завжди відшукають нові можливі способи підвищення та нарахування їх прибутковості діяльності, а ще різні шляхи ефективного виконання економічних та суб'єктивних методів напрямку та управління підприємством як це показано на ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ".

На практиці основних джерел інформації щоб прийняти певне управлінське рішення завжди виступає прийняття управлінських рішень виступає система бухгалтерських облікових процесів. Надійності та достовірності звітності та обліку та аналізу їхніх причин несумісності діяльності підприємства є актуальними та важливими питаннями та проблемами в стані економічної кризи та мінливого ринкового середовища діяльності. Тому аудит відіграє значну роль, що здійснює переконання та прийняття до облікових процесів та фінансових звітів. Важливою метою фінансових звітів є надання зовнішнім та внутрішнім користувачам необхідної інформації, достовірність та правильність повинна бути завжди підтверджена та узгоджена аудиторською перевіркою[17].

Перевірка аудиторами необхідної інформації є комплексним і складним процесом та явищем, що є необхідним для правильної організації і раціональних рішень. Аудиторська діяльність визначає таку підприємницьку діяльність та організацію, що повинно включати в себе методичне та комплексне здійснення аудиту, виконання практичних перевірок, а також надання супутніх послуг. Аудитори визначають перевірку даних облікових показників фінансових звітів підприємницької діяльності та висловлення незалежно та єдиної думки аудиторів щодо вірності та правильності в різних аспектах ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ".

Потреба у послугах аудиторів та аудиторських компаній на ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" виникає внаслідок таких обставини:

- 1) велика необхідність оформлених результатів та управлінських рішень залежать від якості та своєчасності отримання облікової інформації;

2) необхідність зарахування інформації керівництвом у випадках конфлікту інтересів між користувачами такої інформації, власниками та інвесторами.

3) брак вільного доступу до облікових даних у користувачів;

4) необхідність наявності особливих навичок для перевірки та аналізу фінансової звітності.

До основних завдань аудиту поточних зобов'язань на ПРАТ "УКРПТІЛІСПРОМ" можна віднести:

1) становлення пасивів, що відображаються на рахунках 6 класу «Поточні зобов'язання», повний та узагальнений перелік поточних зобов'язань підприємства;

2) в'яснити, чи всі поточні зобов'язання відносяться до суб'єкту господарювання;

3) перевірити правильність, віднесення поточних зобов'язань до відповідного звітного періоду.

4) перевірити правильність суми поточних зобов'язань

5) перевірити, правильність документального оформлення операцій із поточними зобов'язаннями

6) Дослідити правильність відображення поточних зобов'язань у облікових регістрах;

Під час визначення достовірності аудиторських свідчень слід використовувати такі правила[18]:

1) Докази, отримані ззовні зазвичай є надійнішими ніж докази, отримані на підприємстві;

2) Надійність доказів, отриманих на підприємстві прямо залежить від ефективності функціонування системи обліку та внутрішнього контролю;

3) Докази, отримані безпосередньо в процесі виконання аудиторських процедур зазвичай є одними із найнадійніших;

Для підтвердження достовірності інформації про поточні зобов'язання у звітності суб'єкта господарювання необхідно:

1. Виявити та перевірити реальність операцій, пов'язаних із виникненням та погашенням поточних зобов'язань за період, що перевіряється;

2. Зіставити дані на рахунках бухгалтерського обліку із відповідними статтями фінансової звітності(3-й розділ пасиву балансу).

3. Проаналізувати обсяг та зміст показників фінансової звітності в контексті відображення інформації про поточні зобов'язання.

До ключових та базових показників планування аудиту відносять: обсяг виконаних робіт, чисельність необхідного для проведення перевірки аудиторського персоналу.

Кількості залучених спеціалістів і експертів зі сторони; тривалість аудиторської перевірки; вартість аудиту та ін. Слід зазначити, що процес планування аудиту відбувається протягом усієї перевірки, тому до плану можуть вноситися зміни і здійснюватися необхідні коригування.

Ефективне визначення аудиторських послуг поточних зобов'язань дозволяє вирішити різні питання:

- інформування та консультування бізнесу та облікових систем;
- характеристика ризиків, зв'язаних із процедурою облікової системи внутрішніх процесів контролю;
- обрання тактики аудиту з урахуванням рівнів аудиторського ризику;
- координування та узгодження аудиторських перевірок з метою її здійснення на високому фаховому етапі і оптимальні строки;
- встановлення бюджетного часу, необхідного аудиторського висновку;
- розрахунок необхідного кваліфікованого забезпечення аудиторської перевірки.

Спостереження та контроль поточних зобов'язань є важливим напрямом аудиторського контролю, що орієнтує на оцінку бухгалтерських процесів та обліку систем, вивчення функцій та письмової фінансової звітності, що включають факти про поточні зобов'язання, розкриття помилок. Особливого стандарту, що можуть регламентувати та використовувати аудит поточних зобов'язань, не вистачає;

заразом затвердженні Міжнародними стандартами аудиту, що застосовують окремі етапи таких аудиторських забезпечень[19].

В наукових матеріалах організованої однієї методики впровадження аудиту поточних зобов'язань. І. В. Орлов акцентував, що поточні зобов'язання необхідно звіряти за різними етапами процедур:

- 1) визначати за деякими публікаціями фінансової звітності допустимі суттєвості;
- 2) перевірити, які суми здійснені у фінансовій звітності, та вивчати первинні документи й угод, внаслідок яких вони з'явилися;
- 3) сформулювати абсолютну вибірку прибуткових документів і сумою одержаних авансів;
- 4) перевірення методичних запитів та реального існування контрагентів і сумою залишків;
- 5) допомогою повторних процедур визначення результатів операцій та необхідності відображення у фінансовій звітності.

В загальному аудит поточних зобов'язань на ПРАТ «УКРПІКТИЛІСПРОМ» забезпечує перевірку наявності, реєстрації та якостей укладених з різними контрагентами договорів; обсягу й реальності виявлення господарських операцій щодо вираження та погашення поточних зобов'язань у первинних документах; правильність обрахунків визначеною кількістю та вартістю у первинних документах; законність та правильність облікової реєстрації поточних та резервних зобов'язань; залишки за аналітичними рахунками та субрахунками різних видів поточних заборгованостей; відображення правильності розрахунків обліку забезпечень; види звітності та відображення інформації обґрунтованості;

В наукових літературах та методиках не вироблено хоча б однієї стратегії репрезентативності.

В наявних нормативно-правових документах рекомендовано аудиторам з метою визначення ризиків ефективної вибіркової перевірки та використання професійного досвіду.

Щоб вирішити наступні завдання на ПРАТ «УКРПКТІЛІСПРОМ» з ефективною організацією вибірових обстежень необхідно: обґрунтовувати оцінку ризиків; встановлювати основні етапи; визначити методи перевірки;

Перевірка є однією з основних сфер обчислень з постачальниками та підрядниками поточних зобов'язань. При цьому слід обов'язково зазначити кількість постачальників, а ще використовувати аналітичні процедури і методи фінансового аналізу та структура зобов'язань, та суму простроченої заборгованості, та строк погашення що вже завершується.

В процесі розгляду та здійснення аудиту потрібно застосовувати запити позитивних тверджень або і негативних, що вимагають обґрунтування та підтвердження у випадку незгоди. Позитивні запити та твердження розрізняють як закриті (без сум що вимагають свідчень) та відкриті (де зазначають суми що треба підтвердити).

В наукових літературах та методиках не вироблено хочаб однієї стратегії репрезентативності.

В наявних нормативно-правових документах рекомендовано аудиторам з метою визначення ризиків ефективної вибіркової перевірки та використання професійного досвіду.

Щоб вирішити наступні завдання на ПРАТ «УКРПКТІЛІСПРОМ» з ефективною організацією вибірових обстежень необхідно: обґрунтовувати оцінку ризиків; встановлювати основні етапи; визначити методи перевірки;

Перевірка є однією з основних сфер обчислень з постачальниками та підрядниками поточних зобов'язань. При цьому слід обов'язково зазначити кількість постачальників, а ще використовувати аналітичні процедури і методи фінансового аналізу та структура зобов'язань, та суму простроченої заборгованості, та строк погашення що вже завершується.

В процесі розгляду та здійснення аудиту потрібно застосовувати запити позитивних тверджень або і негативних, що вимагають обґрунтування та підтвердження у випадку незгоди. Позитивні запити та твердження розрізняють як

закриті (без сум що вимагають свідчень) та відкриті (де зазначають суми що треба підтвердити).

Важливими компонентами розрахунків з бюджетами є аудит. Контроль за виплатами та розрахунками, також податків обов'язковою ознакою є своєчасність. Кожний вид зборів та платежів підлягає обов'язковій перевірці.

Аудитор простежує та контролює відповідність показників та даних Головної Книги, що відображені у фінансовій звітності[20].

На додаток аудитор робить перевірку, контролює чи відображена відповідна інформація, що вимагає П(С)БО

- сума та терміни тривалості погашення зобов'язань, що було вилучено зі складу поточних зобов'язань;
- список суми зобов'язань, що здійснені та відображені в статтях балансу «інші поточні зобов'язання»;
- забезпечення та цільове призначення, причини та очікування терміні погашення;

Постійними порушеннями щодо поточних зобов'язань, розкритими в процесі аудиту це є: неправильно сформульовані кореспонденції рахунків;

- зафіксовані неіснуючі зобов'язання;
- використання позичених та боргових коштів не за цільовим характером та призначенням.

3.2. Аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань

Перед виконанням економічного аналізу доцільно мати чітке і комплексне уявлення про його мету, склад і призначення аналітичних процедур, предмет, мету, та шляхи вирішення поставлених задач. Перш за все, необхідно знати сутність економічного аналізу як засобу дослідження економічних явищ з метою оптимізації діяльності суб'єкта господарювання.

Економічний аналіз являє собою процес дослідження, що дає змогу оцінити обґрунтованість і реальність виконання плану виробництва, в розрізі окремих її видів та за центрами відповідальності, рівень забезпеченості підприємства всіма видами ресурсів (трудовими ресурсами, засобами за предметами праці),

ефективність використання даних ресурсів. При цьому досліджуються можливі причини відхилень від планів і порушення норм витрат, виявляються раніше не враховані резерви. На основі отриманих даних в процесі аналізу аналітик повин надати рекомендації керівництву підприємства щодо заходів по усуненню причин «Вузьких місць» в роботі підприємства. За допомогою аналізу здійснюється активний вплив на всі види діяльності суб'єкта господарювання.

Отже, сутність аналізу господарської діяльності – це комплексне вивчення економічних явищ прямо на підприємстві, в окремих підрозділах і з використанням отриманої інформації виявлення причин відхилень від планів, виявлення резервів, їх оптимізація, сприяння усесторонній оцінці економічної роботи,

Із цього формулювання можна зробити висновок, що для підвищення ефективності підприємства необхідно інтегрувати аналіз із системою управління.

Метою здійснення аналізу поточних зобов'язань є встановлення обсягу, складу та форми залучення зобов'язань для здійснення діяльності підприємства та оцінка ефективності їх використання.

Для здійснення комплексного та неупередженого аналізу поточних зобов'язань ключове місце займає інформаційне забезпечення аналізу. Дані фінансового, статистичного, податкового та управлінського обліку та звітності є найважливішими джерелами інформації для проведення аналізу поточних зобов'язань суб'єкта господарювання. Основним джерелом інформації при проведенні аналізу поточних зобов'язань суб'єкта господарювання є бухгалтерський баланс.

Для відображення інформації про поточні зобов'язання підприємства призначений III розділ пасиву балансу. Витяг з балансу ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

III розділ пасиву балансу ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

Назва статті	Сума, тис. грн.			
	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021
Зобов'язання за товари, роботи, послуги	146	277	120	156
розрахунками з бюджетом	271	286	112	157
розрахунками зі страхування	0	38	0	0
розрахунками з оплати праці	93	150	2	8
Доходи майбутніх періодів	790	1 023,00	970	405
Інші поточні зобов'язання	554	1 377,00	327	499
Усього	1854	3151	1531	1225

На основі даних таблиці 3.1. було проведено аналіз динаміки та структури поточних зобов'язань підприємства.

У табл. 3.2. представлено структуру поточних зобов'язань

Таблиця 3.2.

Структура поточних зобов'язань

Назва статті	Питома вага, %			
	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021
Зобов'язання за товари, роботи, послуги	7,9%	8,8%	7,8%	12,7%
розрахунками з бюджетом	14,6%	9,1%	7,3%	12,8%
розрахунками зі страхування	0,0%	1,2%	0,0%	0,0%
розрахунками з оплати праці	5,0%	4,8%	0,1%	0,7%
Доходи майбутніх періодів	42,6%	32,5%	63,4%	33,1%
Інші поточні зобов'язання	29,9%	43,7%	21,4%	40,7%
Усього	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Візуально дані таблиці 3.2. представлено на рис. 3.1.-3.5.

Рис. 3.1.

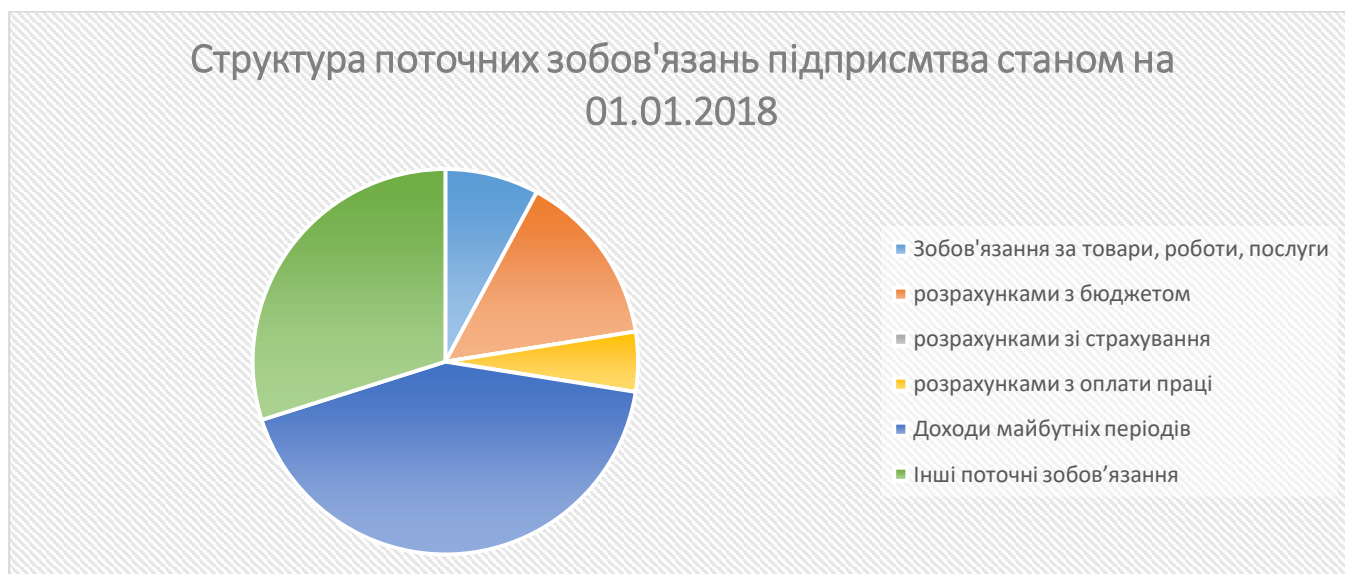

Рис. 3.2.

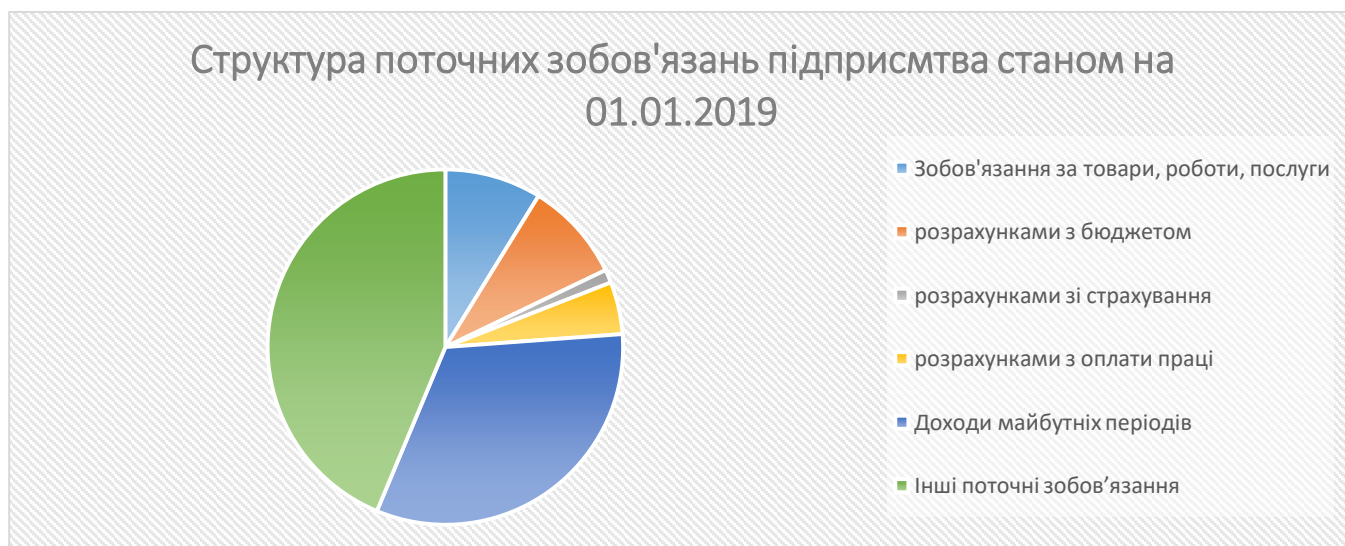

Рис. 3.3.

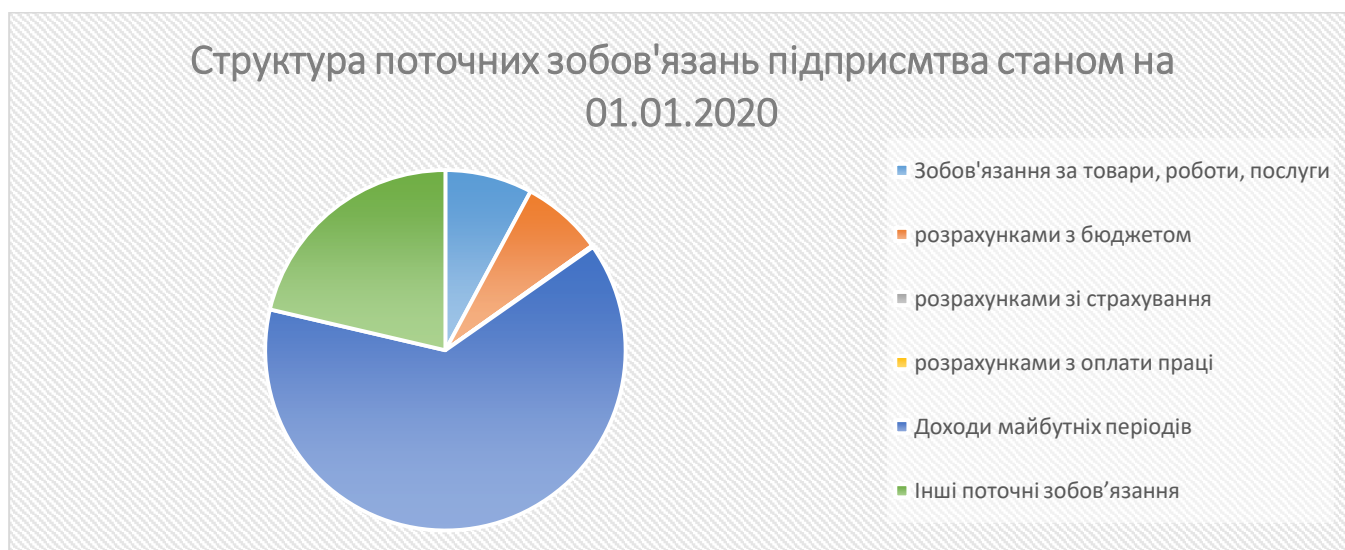

Рис. 3.4.

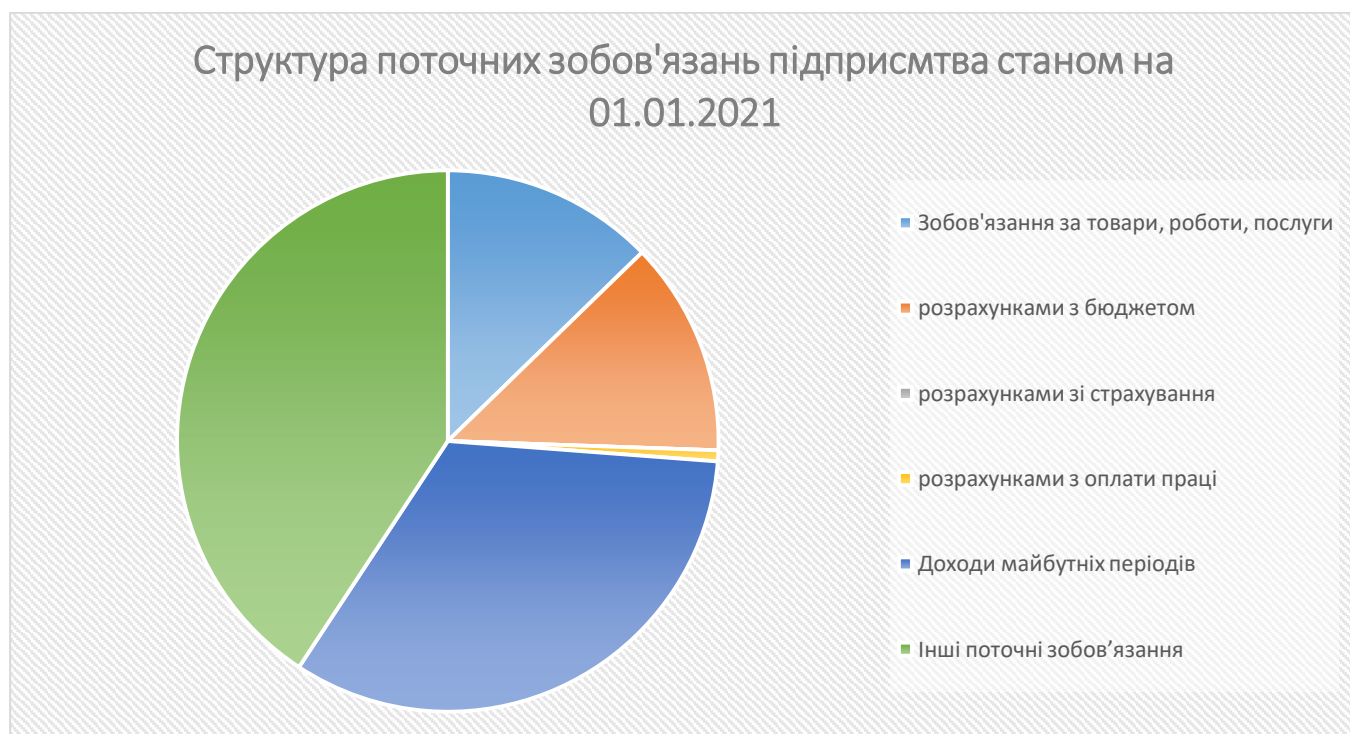
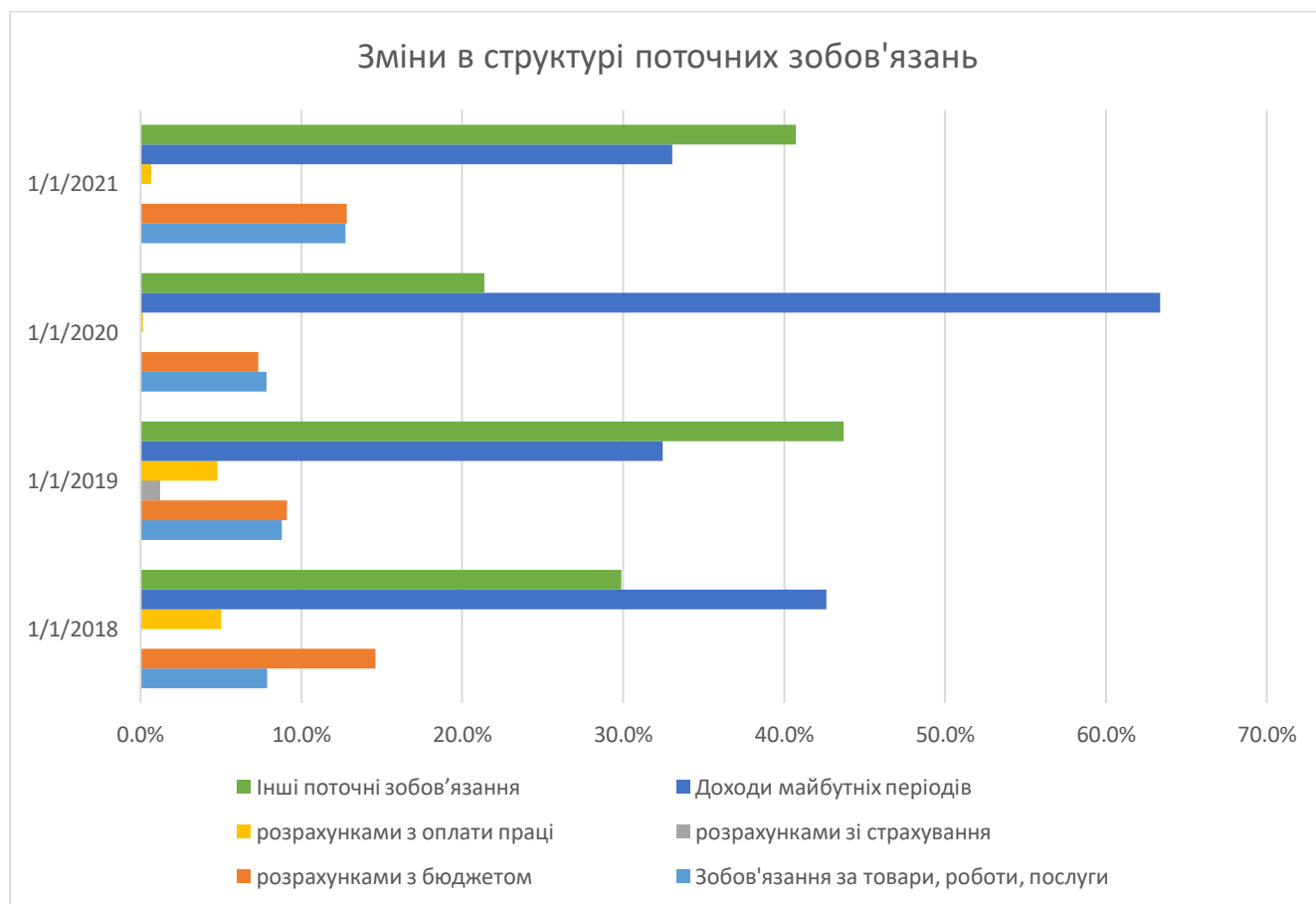

Рис. 3.5.

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що впродовж аналізованого періоду найбільшу питому вагу в структурі поточних зобов'язань

ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" займали доходи майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання. Спостерігається тенденція до поступового збільшення питомої ваги зобов'язань за товари, роботи та послуги.

Аналіз динаміки поточних зобов'язань проведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3.

Аналіз динаміки поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

Рік	Поточні зобов'язання	Темпи росту	
		Базисні	Ланцюгові
2018	1854	100,0%	100,0%
2019	3151	170,0%	170,0%
2020	1531	82,6%	48,6%
2021	1225	66,1%	80,0%

Отже, як видно із таблиці, поточні зобов'язання ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ" мають тенденцію до зменшення. Винятком є 2019 рік, коли сума зобов'язань зросла на 70%.

Для аналізу поточних зобов'язань використовується ряд показників, що узагальнені в табл. 3.4.

Таблиця 3.4.

Основні показники, що використовуються для аналізу поточних зобов'язань

Назва показника	Порядок розрахунку
Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість/Поточні зобов'язання
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Виручка від реалізації/Поточні зобов'язання
Термін оборотності поточних зобов'язань	365/Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу і поточних зобов'язань	Власний капітал/поточні зобов'язання

Основним джерелом інформації для розрахунку даних показників та їхнього аналізу є дані фінансової звітності, а саме ф. № 1 «Баланс» та ф. № 2 «Звіт про фінансові результати». Інформацію з даних форм фінансової звітності узагальнено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5.

Основні показники фінансової звітності

Назва статті	Сума, тис. грн.			
	2017	2018	2019	2020
Поточна дебіторська заборгованість	302	280	412	204
Поточні зобов'язання	1854	3151	1531	1225
Виручка від реалізації	10931	13533	14683	7671
Власний капітал	2012	2532	2320	2759

На основі даних табл. 3.5. було проведено розрахунок вищезгаданих коефіцієнтів. Результати розрахунків наведені у табл. 3.6.

Таблиця 3.6.

Основні коефіцієнти для аналізу поточних зобов'язань ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

Назва показника	Значення показника			
	2017	2018	2019	2020
Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	0,16	0,09	0,27	0,17
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	5,9	4,29	9,59	6,26
Термін оборотності поточних зобов'язань	61,9	85	38,1	58,3
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу і поточних зобов'язань	1,09	0,8	1,52	2,25

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що коефіцієнт співвідношення власного капіталу і поточних зобов'язань має позитивну тенденцію до зростання. Винятком є 2018, коли даний показник зменшився на 29 базисних пункти, проте уже в 2020 році він зріс до 225 базисних пунктів. У 2019 році коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зріс більше, ніж удвічі. Для

визначення причин таких значних відхилень було проведено факторний аналіз методом елімінування. Для проведення аналізу було обрано метод елімінування, спосіб ланцюгових підстановок. Результати наведені у табл. 3.7.

Таблиця 3.7.

**Аналіз впливу факторів на зміну коефіцієнта оборотності
кредиторської заборгованості**

№	Показники	2018	2019	Відхилення
1	Виручка від реалізації	13533	14683	1150
2	Поточні зобов'язання	3151	1531	-1620
3	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,295	9,59	5,296
4	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості умовний	4,659790543		
5	Вплив зміни виручки на зміну коефіцієнта	0,364963504		
6	Вплив зміни поточних зобов'язань на зміну коефіцієнта	4,930673206		

Отже, за результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2019 році зріс на 5,296 пункти. На це вплинула зміна виручки(+0,36) та зміна вартості поточних зобов'язань(+4,93). Резервів не виявлено.

3.3. Поточні зобов'язання як об'єкт аналізу платоспроможності підприємства

Поточні зобов'язання є важливим елементом аналізу платоспроможності підприємства, оскільки ліквідність- це здатність підприємства вчасно погашати свої поточні зобов'язання. Виділяють кілька основних показників ліквідності, серед яких можна виділити загальний коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Загальний коефіцієнт покриття розраховується як відношення суми оборотних активів до поточних зобов'язань. Нормальним вважається значення даного показника на рівні 2ю

Коефіцієнт швидкої ліквідності вираховують шляхом відношення суми грошових коштів ба дебіторської заборгованості до поточних зобов'язань. Нормальним значенням цього показника є 0,7.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є відношенням грошових коштів до поточних зобов'язань. Нормою для даного показника є значення 0,2.

Інформаційною базою для проведення ліквідності підприємства є ф. №1 «Баланс».

Інформацію з балансу ПРАТ "УКРПІКТИЛІСПРОМ" узагальнено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8.

Узагальнення показників балансу підприємства

Назва показника	Значення показника			
	2018	2019	2020	2021
Оборотні активи	2651	4528	2565	2691
Поточна дебіторська заборгованість	302	280	412	204
Грошові кошти	1 399	1 793	1 303	1 625
Поточні зобов'язання	1854	3151	1531	1225

На основі даних таблиці 3.8. було пораховано основні показники ліквідності підприємства. Результати розрахунку представлено у табл. 3.9.

Таблиця 3.9.

Основні показники ліквідності ПРАТ "УКРПІКТИЛІСПРОМ"

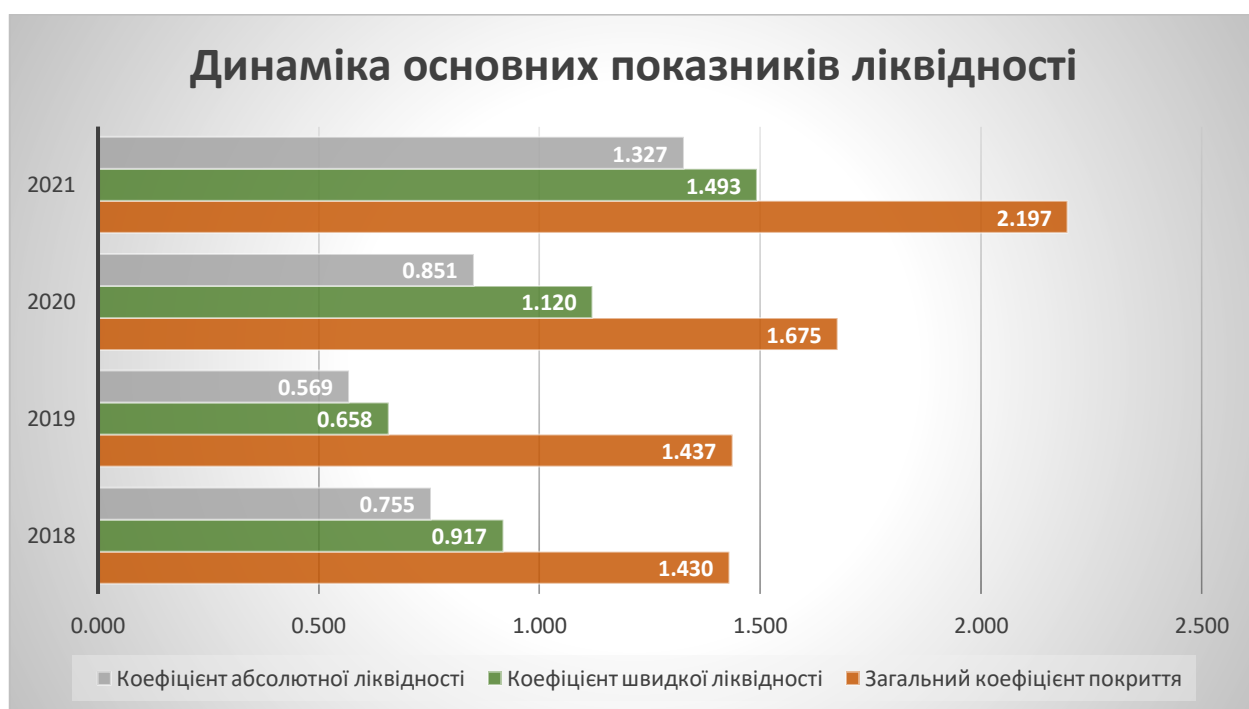
Назва показника	Значення показника			
	2018	2019	2020	2021
Загальний коефіцієнт покриття	1,430	1,437	1,675	2,197
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,917	0,658	1,120	1,493
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,755	0,569	0,851	1,327

Як видно із даних таблиці, загальний коефіцієнт покриття незначно відхиляється від норми. Коефіцієнт швидкої та абсолютної ліквідності значно

перевищують норму, що говорить про те, що підприємство здатне вчасно погасити свої поточні зобов'язання.

На рис. 3.6. показано динаміку основних показників ліквідності підприємства.

Рис. 3.6.

Даний графік показує, що коефіцієнт загальної ліквідності має стійку тенденцію до зростання. Значення коефіцієнтів швидкої та абсолютної ліквідності незначно «просіли» у 2019 році, втім уже у 2020 відновили активний ріст.

У 2019 році значення коефіцієнта швидкої ліквідності значно відхилилося від норми. Для визначення причин такого відхилення було проведено факторний аналіз способом елімінування. Результат аналізу наведено у табл. 3.10.

Таблиця 3.10.

**Аналіз впливу факторів на зміну коефіцієнта швидкої ліквідності
ПРАТ "УКРПІКТІЛІСПРОМ"**

№	Показники	2018	2019	Відхилення
1	Грошові кошти+дебіторська заборгованість	1701	2073	372

2	Поточні зобов'язання	1854	3151	1297
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,917476	0,6579	-0,2595893
4	Ліквідність умовна	1,118122977		
5	Вплив зміни ГК+ДЗ на ліквідність	0,200647249		
6	Вплив зміни вартості поточних зобов'язань на ліквідність	-0,460236592		

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що коефіцієнт швидкої ліквідності у 2019 році зменшився на 26 базисних пунктів. На це вплинули такі фактори: зміна вартості грошових коштів та дебіторської заборгованості(+0,2) та зміна суми поточних зобов'язань(-0,46). Резервом для підвищення ліквідності є зменшення поточних зобов'язань.

Аналіз платоспроможності підприємства нерозривно пов'язаний з аналізом фінансового стану підприємства, адже, саме від фінансового стану залежить, чи зможе підприємство вчасно погасити свої поточні зобов'язання.

Основні коефіцієнти, що розраховуються під час аналізу фінансового стану наведено у табл. 3.11.

Таблиця 3.11.

Методика розрахунку основних коефіцієнтів фінансового стану

Показники	Методика розрахунку
Коефіцієнт автономії	Власний капітал/валюта балансу
Коефіцієнт фінансової залежності	1-коефіцієнт автономії
Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал+Довгострокові зобов'язання)/Валюта балансу
Коефіцієнт фінансового ризику	Залучений капітал/Власний капітал
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	Власні оборотні кошти/Власний капітал
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	Власні оборотні кошти/Оборотні активи
Коефіцієнт постійності активів	Необоротні активи/Власний капітал

Коефіцієнт співвідношення оборотних до необоротних активів	Оборотні активи/Необоротні активи
--	-----------------------------------

Для розрахунку даних коефіцієнтів використовується інформація з балансу.

Дані балансу узагальнено у табл. 3.12.

Таблиця 3.12.

Зведений баланс ПРАТ "УКРПІКІЛІСПРОМ"

Актив, тис. грн	Станом на		Пасив, тис. грн	Станом на	
	01.01.2020	01.01.2021		01.01.2020	01.01.2021
Необоротні активи	1 286,00	1 293,00	Власний капітал	2 320,00	2 759,00
Оборотні активи	2 565,00	2 691,00	Довгострок. зобов'язання і забезпечення	0	0
НА, утрим. Для продажу, та групи вибуття	0	0	Поточні зобов'язання і забезпечення	1 531,00	1 225,00
			Зобов'яз., пов'яз. з НА, утрим. для продажу, та групами вибуття	0	0
Баланс	3851	3984	Баланс	3851	3984

На основі даних із табл. 3.12. було розраховано основні показники фінансового стану. Результати розрахунку представлено у табл. 3.13.

Таблиця 3.13.

Основні показники фінансового стану ПРАТ "УКРПКТІЛІСПРОМ"

Показники	2019	2020	Гран. Знач	Відхилення	
				Від минулого року	Від граничного значення
Коефіцієнт автономії	0,60244	0,6925	0,5	0,0901	0,19252
Коефіцієнт фінансової залежності	0,39756	0,3075	0,5	-0,0901	-0,1925
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,60244	0,6925	0,7	0,0901	-0,0075
Коефіцієнт фінансового ризику	0,65991	0,444	1	-0,2159	-0,556
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,44569	0,5314	1	0,0857	-0,4686
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,40312	0,5448	0,5	0,1417	0,04478
Коефіцієнт постійності активів	0,55431	0,4686	1	-0,0857	-0,5314
Коефіцієнт співвідношення оборотних до необоротних активів	1,99456	2,0812		0,0866	

Як видно із таблиці, більшість показників знаходяться у межах норми.

Висновок

У процесі виконання роботи було описано теоретичні основи обліку, аудиту і аналізу поточних зобов'язань, зокрема вивчено економічну сутність зобов'язань та місце поточних зобов'язань в їх структурі, досліджено класифікацію нормативного забезпечення обліку та контролю розрахунків з поточними зобов'язаннями, описано Нормативно-правове регулювання обліку, аудиту і аналізу.

Досліджено організаційно-методичні аспекти обліку поточних зобов'язань ПрАТ "УКРПКТІЛСПРОМ". Проаналізовано особливості організації обліку поточних зобов'язань підприємства. Описано методичні аспекти обліку поточних зобов'язань ПрАТ «УКРПКТІЛСПРОМ». Запропоновано шляхи удосконалення обліку поточних зобов'язань в умовах застосування інформаційних систем і технологій ПрАТ "УКРПКТІЛСПРОМ".

Описано Організацію і методику аудиту підприємства. Проведено аналіз динаміки, структури поточних зобов'язань підприємства, а також його платоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Синиця Т. В. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів: навч. посіб. / Т. В. Синиця, І. В. Осьмірко. – Харків : ФОП Панов А. М., 2016. – 276 с.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>
3. Омецінська І.Я. Зобов'язання перед постачальниками і підрядниками: сутність, умови визнання та облік / І.Я. Омецінська // Інноваційна економіка / За ред. А.М. Стельмашука. - 2012. – № 11. – С. 264- 267.
4. Міценко Н. Г. Кредиторська заборгованість торговельного підприємства: проблеми оцінки та управління / Н. Г. Міценко, А. І. Міщук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. - Вип. 22.3. – С. 292-296.
5. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник / М. В. Кужельний, 6-е видання – К.: А.С.К., 2001 – 272 с.
6. Новицька Н.В. Теоретичні аспекти понять «дебіторська заборгованість» і «кредиторська заборгованість» / Н.В. Новицька // Актуальні проблеми економіки. – 2012. - № 2. – С. 286-290.
7. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / В.Г. Швець. – К.: Знання – Прес, 2003. – 444 с.
8. Омецінська І.Я. Порядок розкриття інформації про зобов'язання у балансі / І.Я. Омецінська // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 14. – С. 221-227.
9. Малюга Н.М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: теорія, практика, перспективи / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 1998. – 384 с.
10. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

11. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник / М. В. Кужельний, 6-е видання – К.: А.С.К., 2001 – 272 с.
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам" [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>
13. Михайлишин Н.П. Сутність зобов'язань та їх класифікація: економічний та правовий аспекти / Н.П. Михайлишин // Економіка: реалії часу. – 2012. - №2(3). – С. 130-135.
14. Орлов І.В. Генезис поняття «зобов'язання» в юридичному та економічному напрямках бухгалтерського обліку / Орлов І.В. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. - 2010. - Випуск 1(16). – С. 170-177.
15. Глосарій банківської термінології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123191
16. Закон України «Про оплату праці. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
17. Тесленко Т.І. Облік і аналіз поточних зобов'язань/ Т.І. Тесленко: автор. дис. на здобут. наук. ст. к.е.н. – Київ: Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, 2009. – 20 с.
18. Травінська С.І. Облік і контроль поточних зобов'язань в умовах застосування комп'ютерних технологій / С.І. Травінська // Економіка та держава. – 2012. - № 6. – С. 60-64.
19. Синиця Т. В. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів: навч. посіб. / Т. В. Синиця, І. В. Осьмірко. – Харків : ФОП Панов А. М., 2016. – 276 с.
20. Рубейкін В. А. Призначення та зміст фінансової звітності / В. А. Рубейкін // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – 2015. - № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/48.pdf